

JA TÉ CINQ ANYS DE VIDA

FEINA DE POC LLUIMENT

Els tràfecs del Sr. Cambó

Els articles del senyor Cambó — singularment aquell tan extravagant sobre l'ordre públic a Catalunya — i les seves tresques per Madrid, en cerca d'auxilis per imposar-se des d'allí estant a casa nostra, han aixecat una gran polseguera tant al territori de la Generalitat com a fora. Hom ha remarcat la falta de sentit català que signifiquen aquestes maniobres. A Madrid, *La Nación*, *A B C* i òrgans similars han cuitat a proclamar el desengany d'un ex-catalanista i

En canvi del poc efecte que ha fet el cop a Catalunya, és immens l'arsenal d'armes que dona als mals catalans per combatre les nostres institucions. En aquest sentit, és magnífic. Com per a contribuir a l'augment del confusionisme entre les tradicionalment confusionistes classes conservadores de casa nostra.

Perquè ja es pot repetir que una cosa és el Parlament, l'altra l'Estatut i l'altra l'autonomia. En un moment inicial les nocions

De Dijous — a Dijous

L'anècdota és coneguda. En la solemne visita col·lectiva que els intel·lectuals castellans feren, l'any 1930, a Barcelona, alguns d'ells anaren a menjar, amb Pompeu Fabra, en un restaurant popular de la Barceloneta. A la sortida, uns passants s'adonaren de la presència de Mestre Fabra i l'feren una mena d'ovació.

—Com! — es digueren els intel·lectuals de Madrid—. A Barcelona hom aclama els filòlegs pel carrer? Estrany i magnífic país! La història, que fou ràpidament divulgada, produí una rara impressió entre els il·lustres hostes.

Cal no sorprendre's d'aquesta... sorpresa. El cas de Pompeu Fabra, filòleg popular, figura nacional de la nova Catalunya, representa, dintre la seva simpatia i la seva grandesa, un fet d'una evident originalitat. En quin país del món trobaríem un cas semblant? A quina banda del planeta ens poden oferir l'exemple d'un filòleg estimat i respectat, no per una minoria d'intel·lectuals, sinó per la massa, magníficament diversa, de tot un poble?

La tasca científica de Pompeu Fabra va tant lligada amb el renaixement polític de Catalunya, que ja mai més la seva figura de filòleg eminent no podrà desaparèixer-se de la d'una mena d'heroi que ha articulat i disciplinat el més gran tresor espiritual d'un poble: la llengua. Aquest paper, d'una noble grandesa, Pompeu Fabra el manté amb la millor gràcia d'aquest món. La seva popularitat, la seva límpida figura de patriota, ha estat considerada en certs moments com la solució més adequada per resoldre, com per art de taumaturgia, delicades situacions passionals i polítiques. El nom del filòleg Fabra ha estat proposat per exercir les funcions més altes del país. Per què? Ah! L'enorme prestigi d'aquest home — us deien — unànimement respectat i estimat, que està per damunt de les lluites dels partits...

Pompeu Fabra no ha tingut mai altra ambició que la de portar a bon terme, d'una manera quieta i constant, la seva alta missió d'ordenador de la llengua catalana. La seva tasca era massa important, massa íntima i massa grandiosa alhora, perquè l'emmarcament d'una noble popularitat bastida sobre l'entusiasme agraïment d'una multitud de patriotes el desviés de la seva missió. Mestre Fabra ha vist clar el destí que l'alt interès de Catalunya li assenyalava i s'ha lliurat a complir-lo amb una fermesa i una illúsió en la qual el geni de l'home de ciència es conjon i s'enardeix amb l'escalf del més pur patriotisme.

Diuenge passat, la ciutat de Badalona ha tingut el gest admirable de donar el títol de fill adoptiu a Pompeu Fabra. Aquesta vegada, la cerimònia oficial ha perdut tota la fredor protocol·laria. La ciutat sencera, com un eco vivent de tot Catalunya, s'ha sumat a l'homenatge i hi ha portat la vida i la simpatia del carrer.

Mestre Fabra fa anys que viu a Badalona. La seva forta silueta d'esportiu, amb la famosa pipa als llavis, és familiar a tots els badalonins. Home sociable en extrem, que sent el gust de la conversa i la devoció de les amigues amistats, desment; físicament i moralment, l'aspra llegenda dels científics encarcerats i llunyans. Res més lluny d'aquest mestre de filologia que la resclosa mentalitat de l'home de despatx i de laboratori. Mestre Fabra sent un gust intens per la vida, i cada dia li descobreix noves gràcies i noves meravelles. I aquesta eterna joventut es reflecteix en la seva figura i en el seu tracte.

Com no havia de guanyar el cor dels badalonins aquest veí, il·lustre en ciència i en simpatia? Per això, el pergamí que li lliuraren diuenge, no el rebia pas d'un Ajuntament. Era una ciutat sencera que, emocionada, l'hi posava a les mans. — P.

MIRADOR INDISCRET

La vara del Sr. Companys

Un periòdic parisenc, de col·laboració i presentació brillants, ha dedicat un solt al senyor Companys amb motiu d'haver estat elegit President de la Generalitat.

El solt es titula: *La vara del senyor Companys*.

Es llegeix en ell, entre altres coses, que el senyor Companys va proclamar la República el 8 d'abril. «Enarborant una bandera roja — diu — es dirigí a l'Ajuntament, seguit d'una munió de badocs que trobà al seu pas.» Allí, el senyor Companys es féu remetre la vara d'alcalde, de la qual, segons l'autor del solt, no se n'ha separat ja més fins que ha hagut de passar a la casa del davant.

Sempre segons el periòdic al·ludit, el senyor Companys no volia deixar la vara per creure que potser li faria servei per a continuar bastonejant els enemics de la República.

El solt va il·lustrat amb un torero que porta la capa penjada a l'espatlla i una rosa a la boca, com *Carmen*.

El periòdic en qüestió, és un periòdic que pretén ésser modern. És un periòdic que es glorieja d'informar al dia.

Es titula 1934.

Així, simplement.

La veracitat d'una frase

No hem volgut parlar fins després d'uns dies de respectuós silenci, dels comentaris i discussions a què ha donat lloc una frase que alguns periòdics varen atribuir al President Macià moribund.

Aquesta frase, que àdhuc féu escriure un article a Charles Maurras, és la següent: «Catalunya està perduda... No tenen fe! No hi ha unió!»

El doctor Jacint Vilardell negà rodonament que l'il·lustre nialalt l'hagués pronunciat.

Doncs, bé: la frase és certa a mitges. És cert que el plorat Francesc Macià, en un dels seus darrers moments, exclamà, davant d'uns familiars: «No tenen fe! No hi ha unió!»

La frase fou reportada per un dels familiars al·ludits, i a nosaltres ens plau ara reproduir-la i sostenir la seva veracitat precisament perquè per algú s'ha vingut a dir que Macià entorbia una unió en la qual ell va pensar fins la mort.

El que el primer President de Catalunya no digué foren les paraules: «Catalunya està perduda». Aquestes paraules les pronuncià, en comentar les altres, un diputat a Corts, a la residència presidencial.

Uns corresponals que conversaven amb el diputat enllaçaren involuntàriament, a causa de la precipitació en pendre les notes, les paraules del President amb les del diputat...

Heus-ho ací tot!

Un personatge mític

La popularitat del senyor Cambó és un perill. Ja ho era durant la passada campanya electoral, puix la sola al·lusió suscitava aldarulls que allargassaven considerablement els mítings de les Esquerres.

Davant la temença d'ésser interromputs, alguns oradors moderats, com Pi i Sunyer, Duran i Reynals i Martí Esteve, van haver d'inventar un personatge mític, i cada cop que s'havien de referir al senyor Cambó, deien:

—El líder de Lliga Catalana...

I no passava res. Podien fer el discurs d'una tirada.

El mort que ressuscita

Fins ara la Lliga tenia arconat el senyor Puig i Cadafalch, aquell president de l'extingida Mancomunitat que es va declarar

ell mateix difunt en una conferència pública que donà.

Però és el cas que la setmana passada, pocs dies després d'haver perdut els regionalistes les eleccions, a les pàgines de *La Veu de Catalunya* va aparèixer un article signat amb els autèntics nom i cognoms del suïcida voluntari.

Un pronoï de la Lliga — que no era, naturalment, Manuel Brunet — ho comentava així:

—Veureu, cal provar-ho tot... Potser el senyor Puig és una esperança. Potser és la nostra mascota de la sort. No recordeu que, en 1923, fou ell en persona qui va facilitar als dictadors la presa del poder?

Una minoria d'oposició

Al nostre Parlament, amb la retirada dels diputats de la Lliga, només queda, com a minoria d'oposició, la de la Unió Democràtica, integrada pel bo de Pau Romeva.

L'altre dia, hom parlava de la conveniència de trobar una minoria d'oposició més agressiva, i un jove polític deia:

—Caldria convèncer En Simó, perquè, si no, el de la Unió Democràtica no és capaç ni de dir aquesta boca és... Romeva.

La solució correcta

La qüestió sobre la indisciplina dels buròcrates de la Generalitat, nascuda arran d'haver suprimit les estrenes de Nadal, ha acabat de cop i volta. Tothom s'estranya que ningú més no n'hagi dit res. «Què ha passat?», es pregunta la gent.

Diuem que alguns empleats van amenaçar a fer un míting en el qual s'explicarien certes històries d'alts funcionaris i s'hi diria el que és i àdhuc el que no és.

I s'afegeix que Ventura Gassol, quan va saber aquest propòsit, com a bon conseller de Cultura que vetlla constantment pel prestigi i els bons modals del Cap i Casal de Catalunya, va poder reeixir a fer que les coses quedessin arranjades... com abans.

Per un arròs

Quin èxit, diuenge féu vuit dies, el del tenor Hipòlit Làzaro, amb *Rigoletto*! Tres vegades es veié obligat a cantar *La donna è mobile*.

Val a confessar, però, que la tercera no fou ben bé en obsequi del públic entusiasta que l'aplaudí.

—Repeteix! — li demanava al famós tenor el director del Liceu, senyor Mestres.

—Amb dues vegades ja en tenen prou.

—T'ho prego pel que més vulguis. No veus, no sents com piquen de mans?

—Et dic que no.

—Per l'amor de Déu i dels Sants!

—No i no...

Tot d'una, En Làzaro es repensà:

—Si em pagues un arròs, hi torno, vaja!

—Fet!

“No ens podem prodigar”

Després de la satisfacció de trobar-se premiada la seva comèdia *Els homes forts*, li calia — li cal encara, per dir-ho millor — al novell autor Albert Piera el plaer de veure-la representada.

Aquest plaer, el tindrà. Sembla cosa decidida, i és lògic, que la temporada de teatre català que patrocina la Generalitat comenci amb l'obra al·ludida.

Això, si més no, esperonarà Albert Piera a continuar escrivint per al teatre.

Almenys, aquesta era la suposició que es va fer un bon amic seu.

Però...

—Bé, home! — preguntà l'altre dia aquest amic a Albert Piera —. Suposo que deus preparar ja una altra comèdia...

Albert Piera féu un gest mig negatiu.

—Els autors com jo — contestà — no ens podem prodigar massa.

Autoritat

Com molta gent sap, el senyor Fernández Puig, redactor-cap de *L'Opinió*, uníex a les seves diverses activitats de periodista i funcionari de l'Ajuntament, la de propietari d'una granja a Sant Celoni, destinada a la cria de gallines i a la recaptació d'ous.

Els dissabtes, l'home fa «el pont» al diari i pren el tren de Sant Celoni per a passar-se el diuenge i mig prop de les seves gallines i els ous llurs.

Aleshores entra en funcions el secretari de redacció senyor Serinyà, qui, demés de secretari de redacció, és una pila de coses més, entre elles crític musical.

Dissabte passat, el senyor Fernández Puig, com de costum, era a Sant Celoni, i al Liceu feien el *Parsifal*. El senyor Serinyà, ficada la seva opulent humanitat dintre un enlluernador smoking de vint reflexes, sortia a quarts de vuit de la redacció de *L'Opinió*, camí del teatre.

A la porta es trobà amb el redactor de Generalitat, que arribava. El senyor Serinyà es quedà parat, i bufà:

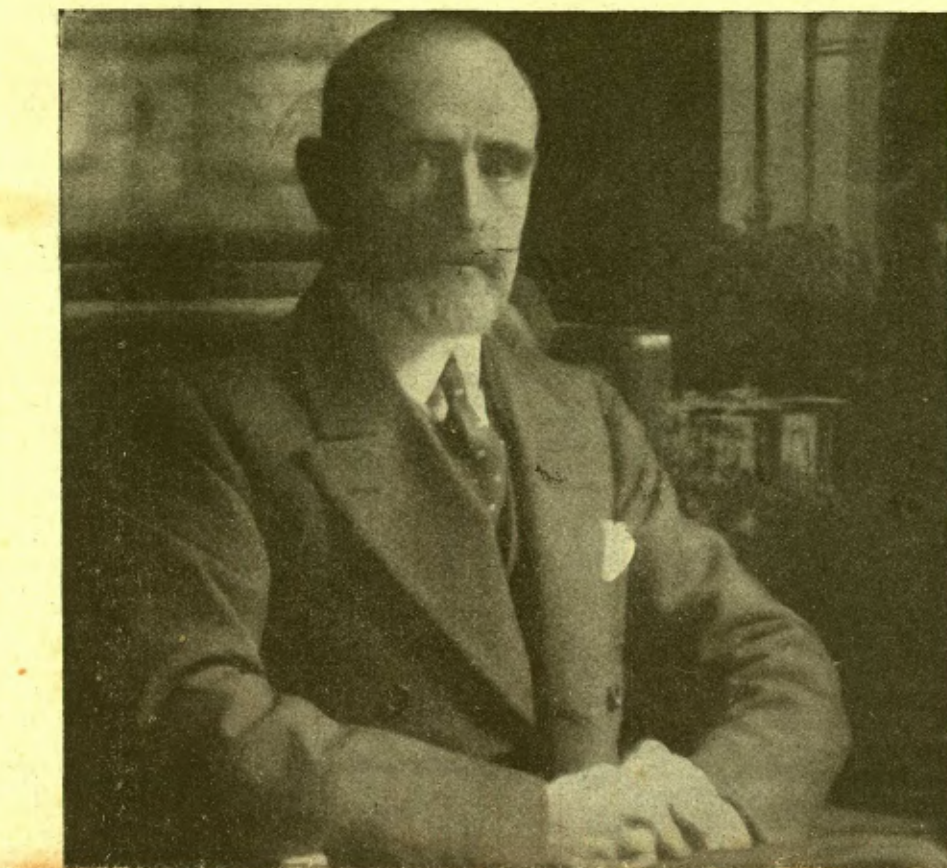
—Quines hores de venir! No se pas que us hauréu pensat que és un diari!

I tirà escales avall, molt decidit, camí del Liceu.

En prodigi

En el programa d'un dels últims concerts de l'Associació Obrera de Concerts, donant detalls sobre la personalitat d'un compositor, deia: «...nascut en 1884... l'any 1890 el nomenaren tercer director d'orquestra... en 1892 del Concert del Conservatori... i en 1893 esdevingué primer director de l'Orquestra de l'Òpera.» Però el prodigi arriba al màxim quan diu: «En 1879 fundà la Societat de Música de Cambra que dirigí fins el 1884.»

Hi ha equivocacions que fan rodar el cap.

n'han tret la conseqüència que tota la dreta catalana ja és anti-autonomista. A Barcelona mateix per donar un caient ridícul a la tragèdia lliguesca —, la Peña Blanca i el senyor Bertran i Musitu Junior retornen a la doctrina d'una descentralització molt ben entesa i molt dosificada. Realment, don Francesc d'Assís ha fet bona feina.

Però això pertany des de fa dies al domini públic i està ventilat en múltiples discussions, dintre i fora de la premsa. Fins a cert punt el mal que pugui fer a la causa catalana l'exacerbació de les fòbies dels nostres eterns enemics és sempre relatiu. Si no haguessin tingut aquest pretext, bé n'haurien trobat d'altre. Té més importància l'escàndol donat a casa nostra, la demagògia que hom fa entre la gent de dretes i l'adulteració del sentiment patriòtic i àdhuc del sentit comú. Cert escriptor que de tant en tant alterna amb els polítics del Passeig de Gràcia, no ha gosat, acàs, de parlar-nos sovint d'un *primum vivere* esporuguit, en nom del qual es podia fer mans i mànigues de tots els valors espirituals de la nostra terra? D'on s'ha tret aquestes lamentables falòrnies aquest home, si no és de les prèdiques poc meditades del senyor Cambó? I darrera els escriptors espantadissos i catastròfics hi ha tot un sector de gent que a hores d'ara no sap per on va ni on la menen, i que pot arribar-se a creure de bona fe que treballa per Catalunya fent la guerra als seus organismes autònoms, per la raó mateixa que són autònoms i, per tant, difícilment controlables des de Madrid, on la Lliga creu exercir una dictadura espiritual.

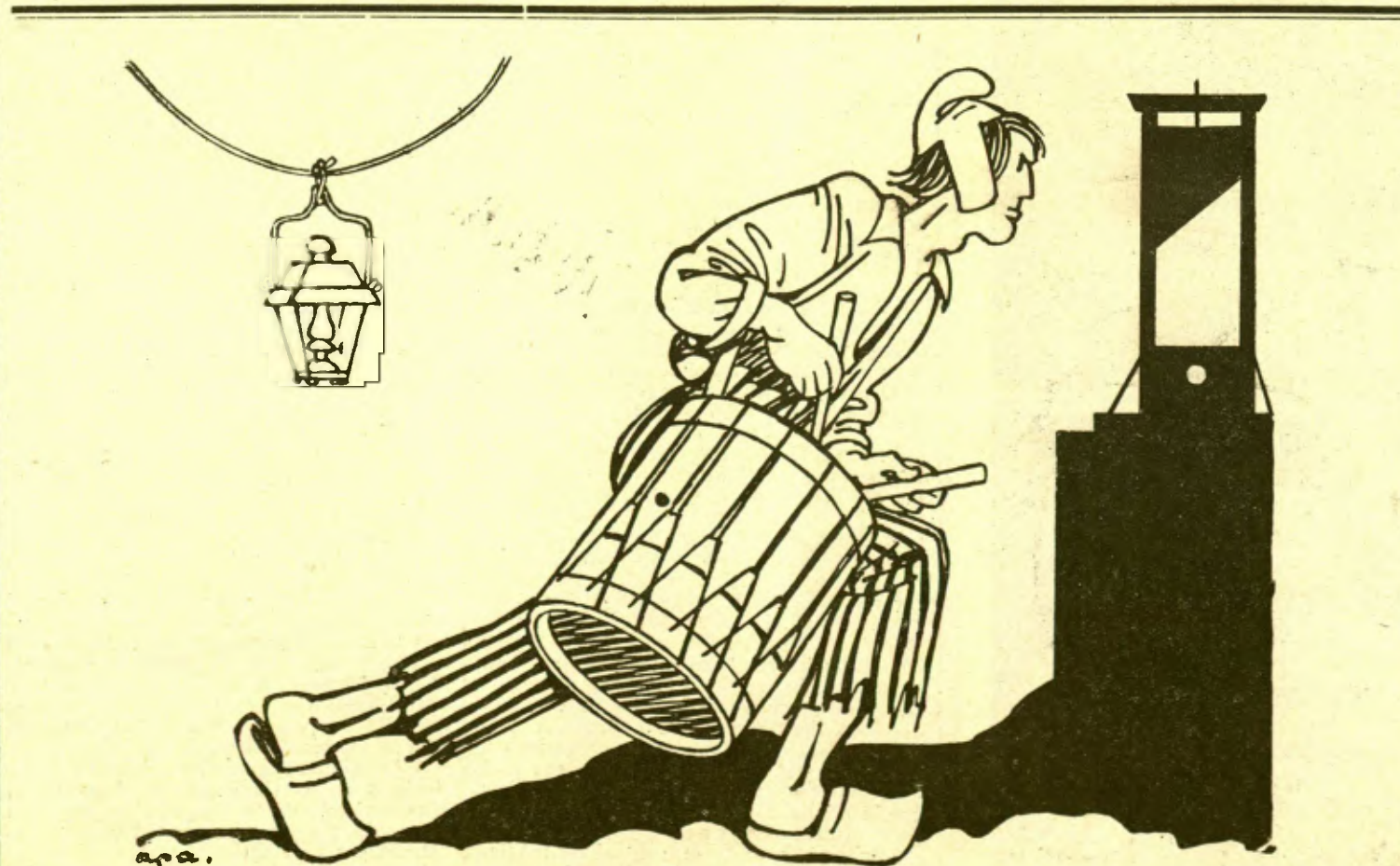
De bona fe no creiem que això sigui el programa de la Lliga. Però també s'ha remarcat sovint que aquest partit no pot promoure cap moviment que no en sigui desbordat. Això és símptoma de revelliment. La Lliga Catalana perd la facultat d'adaptar els seus actes a les circumstàncies. Com molts vells, es torna curta de vista i no sap on posa el peu. Com més vol subjugar les dretes, més són elles que se li imposen i li dicten la desaparició del sentiment catalanista.

Els dirigents fan la sensació d'estar moguts de sota mà per una força oculta i baixa de sostre que els empeny a situar-se fora de la realitat. La retirada del Parlament català n'és un exemple típic.

Com a protesta, no té cap valor. Aquesta institució naixent, encara no ben situada dins la memòria de les nostres masses ciutadanes, malament pot ésser l'escenari d'un d'aquests cops de teatre que fan trontollar els homes d'un règim. Manca esclat a l'acció. Tot l'efecte útil es redueix a posar el nostre Parlament en parangó amb el de Madrid amb una nota pejorativa. Si això és una finalitat ben catalana, ni cal pensar-ho.

ALS NOSTRES LECTORS

Per raons purament aleatòries, hem ajornat fins la setmana vinent la publicació del número extraordinari amb motiu d'haver entrat MIRADOR en el sisè any de la seva vida.

“AH! ÇA IRA, ÇA IRA”
Qui tusta primer, tusta dos cops.

Comitès

L'altre diumenge, a la tarda, davant el Tivoli, hi havia un luxós cotxe particular el qual, a la finestra del darrere, portava una petita bandera de les quatre barres amb l'estel solitari.

En sortir, el propietari de l'esmentat cotxe va trobar en el parabrisse un paper doblegat. L'obrí i va llegir-hi textualment:

«Al propietario del coche número... se le hace saber que será objeto de un atentado dentro breves días por los de la Falange Española. El Comité.»

I a sota, com una postdata: «Abajo la estrellita!»

Heus aquí, segons veiem, un comitè de la F. E. a la nostra ciutat. No en teníem prou, els pobres barcelonins, amb els comitès de la F. A. I.?

Despeses funeràries

El senyor Jaume Valls, propietari del cotxe que ha atret les ives del comitè de la F. E. a Barcelona, en acabar de llegir l'anònim amenaçador, va reaccionar tal com escau al caràcter xiroi del bon barceloní. Deia, gairebé a crits, en ple carrer de Casp:

—Perfectament, seré víctima d'un atemptat... Però bé podien, aquests senyors de la F. E., acompanyar-me amb l'anònim un bitllet de mil pessetes per despeses de l'enterrament.

Botiguers i "masqués"

La desaparició de Miquel Utrillo, o Utrill, segons parer més catalanista de Francesc Pujols, ens recorda una anècdota de fa molts anys, la qual val la pena que retreguem. Eugeni Ors havia acabat els estudis, i, a manera de grans i definitives vacances, es dedicà a pintar a l'oli sobre temes de Maeterlinck i a fer comèdia. N'organitzà una al cafè dels Quatre Gats en col·laboració amb els xicots de la seva promoció, una companyia que havia d'actuar amb antifac, companyia que s'intitulava *Les Bardes Masqués*. La sala dels Quatre Gats s'omplí de públic més que encuriós. I s'aixecà el teló. Els bardes masqués eixiren a recitar cada un el seu paper més o menys improvisat, vessant a torrents idees d'allò més revolucionàries: contra les milloques, contra els Jocs Florals, contra Llotja, etc. El futur Pantarca era el més atrevit de tots els bardes masqués: fou particularment eloqüent en fustigar el botiguer i el fill del botiguer. Però heus ací que de sobte ix d'entremig del públic silenciós i atapeït la veu escaradalenca de Miquel Utrill que xiscla:

—Val més ésser fill de botiguer que fill de masqués!

Un sopar d'homenatge

Divendres passat, un grup d'amics del jove pintor català Miquel Ferrer va obsequiar aquest amb un sopar d'homenatge amb motiu d'haver guanyat el primer premi en el concurs d'aquarel·listes celebrat recentment a Madrid.

El nen Grau-Sala, que assistia a l'agape artística, va ésser l'heroi de la reunió. Estava loquaç, cor obert, xerraire... Tant, que, a l'hora de marxar, eufòric de benestança i alegria, s'acomiadava dels altres reunits amb aquests mots:

—Us agraeixo molt la vostra assistència a l'acte...

Miquel Ferrer, prudent com sempre, quedava a segon terme tot obscurit...

Efemèrides

En la nodrida biblioteca de l'Ateneu Barcelonès, la nit mateixa del 21 de gener, aniversari de la decapitació de Lluís XVI, vàrem descobrir una inapreciable frase. Es troba al començ del quart acte del melodrama d'Oriol Molgosa, *La Revolució francesa*, popularitzat anys enrera a l'Odeon i al Circ Barcelonès.

Quan tot just ha pujat el teló, apareix en escena Maria Antonieta, vestida de dol, i diu, textualment:

—Hoy cumplen precisamente quince días justos que jallé mi pobre Luis.

Deu ésser un eufemisme per no dir que el seu marit havia estat executat.

La voga del tipisme gastronòmic

De molt temps ençà, és de bon to començar el fil d'aquestes nits en les quals es celebra alguna cosa, si més no el bon humor, amb un sopar en un lloc típic on sigui permès, sense fer-se mal veure, regalar-se amb una amanida pairal i amb uns quants plats pigallats d'all cru i regats de vi pastós del raig d'un bon porró de rabassaire.

Els nostres esnobes s'hi han dedicat tant que han aconseguit influenciar el turisme, el qual, per les orientacions de cicerones, conductors de taxis i personal de les agèn-

lles o dels escolapis i voler fer-ne una de crespia. En aquest restaurant, però, el color se'n va de massa organització i potser de massa netedat. Malgrat tot, el tipisme es conserva, i ho notem en entrar, quan el cambrer de la vostra taula us demana:

—Vol passar a la cuina a veure el peix?

Però el bo de debò, l'esnobisme ultrafresc, de darrera hora, s'aplega en un lloc que en podríem dir nou, encara que la seva fundació data del 1835. Los Caracoles, o sigui Can Bofarull, dit a tall del veïnat.

Natura cuita — La mestressa de Can Solé

cies de viatges a preu fet, també s'hi ha donat i afavoreix aquest matís de la indústria restauradora.

El millor que ve a Barcelona visita, menja, i fins i tot se'n llepa els dits, a Can Solé de la Barceloneta. Allà no falta qui els expliqui, tot devorant un plat d'estornells, que els millors artistes, polítics i altra gent d'anomenada d'ací i fora de casa honoren l'establiment. Heus ací el retrat de Làzaro, dedicat al patró. Més avall hi trobeu el de Fleta... Un dia, Carlitos Gardel aprofità el temps curtíssim d'escala d'una motonau a l'estació marítima per baixar i venir-hi a degustar els popets amb ceba i la sarsuela marinera... Tal i tal altre amb un xic de celebritat no han passat mai per Barcelona sense deixar-s'hi caure i signar-hi un retrat per col·laborar al decorat dels murs.

Santa Rosa de Lima, en rajola de València incrustada a la paret, hi dona aquell séc de barri mariner que envolta el lloc.

I la cuina? Quina cuina! Una blancor de clínica. Bates blanques com la neu. La mestressa sembla una infermera aromangada. Una estesa de cassoles de metall i uns mars de pops entrellaçats negats en una samfaina roja. Uns pous de llegums fumejants, plates plenes de llenguados, culleres, xemeneies de plats, rotlles roents i esquetxes de foc d'un infern de coc que cou un munt de menges sucoses...

Enardits per aquelles menges explosives, els turistes recerquen nous recones i els troben. Les Set Portes, un local vuitcentista, tot amarat encara d'aquell perfum de les escasses fioletes del jardí del General i d'aquella atmosfera de redingotes, plastrons i *refajos* que hi prenen la xocolata, el xarop i l'aigua amb bolado a la sortida de la Plaça de Toros Vella, la tarda dels diumenges...

Avui el lloc aplega una gentada variada cada nit. Advocats, intel·lectuals, homes públics en voga, tractants de bestiar i fins senyores entretingudes i sense entretenir. Gran barreja. És fàcil veure una taula plena de senyors Canons i al costat una altra amb la Bella Dorita acompanyada d'un joventel amb cara d'haver-se escapat del Co-

Allò és l'hipertipisme. Allà tot s'ha sacrificat al color. Aquesta taverna que ocupava un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

havia un lloc de quatre metres en quadro dintre del carrer Nou de Sant Francesc, era el cau de reunió d'uns quants murcians que anaven a beure-hi *chatos* de vi de la bota del recó i a menjar-hi unes *tapas* de cargols, la qual cosa, tot plegat, *chato i tapa*, valia quinze centímetres. Entre els murcians hi

VIDA I MORT D'UN MONSTRE

La darrera serp de mar

No és pas la primera vegada que es parla de la serp de mar. Però mai aquesta bèstia indeterminada, l'existència de la qual no és admesa per molts, no havia tingut tan bona premsa. A Anglaterra, en efecte, no s'ha parlat de res més durant uns quants mesos, i el fet que això s'escaigués en plena ventrè i amb el Parlament obert donava versemblança a l'existència del monstre, com li deia la premsa britànica, en les aigües del Loch Ness (que nosaltres anomenarem llac Ness, perquè al capdavant *loch* és un

vius a l'Àfrica central: barreja de zebra, antílop i girafa, ara és conegut pel nom vulgar d'okapi; etc., etc.

La serp de mar del llac Ness feia parlar tant, que àdhuc es pensà en un reclam turístic. Però el fet era que hi havia una bèstia estranya o altra, cosa que ja havia succeït en 1932, en 1931 i probablement abans, però no havent desvetllat mai la curiositat d'ara. Un centenar de testimonis l'havien

La serp de mar d'un mapa venecià del segle XVI

mot escocès que vol dir, exactament, llac).

A l'estiu, quan no passa res, el truc de la serp de mar és explotat pels diaris per a servir una notícia sensacional, tant que la paraula ha passat a l'argot periodístic. Però, canard o no, el fet és que fa molts segles que es parla de la serp de mar, sense que a hores d'ara en sapiguem gran cosa.

Deixant de banda el leviatan, el dragó de les Hespèrides, l'hídra de Lerna i altre bestiar llegendari, la serp de mar ja és esmentada per Plini i, darrera d'ell, per altres autors de l'antiguitat; però Plini és ple de fantasia i no cal dar-li massa fe. Gregori de Tours diu que una bestiotia d'aquestes «a arribar prop de Roma, el segle vi. Els escandinavaus, arldits navegants, foren els primers que en donaren descripcions menys llegendàries i Olaus Magnus, arquebisbe d'Upsala, li dona dos-cents peus de llarg, vint de diàmetre i una crinera de dos peus. Al segle XVII es navegà molt i les descripcions de la serp de mar abunden. En 1892, el naturalista holandès Oudemans publicà, en anglès, *The Great Sea-serpent*, llibre clàssic en la matèria, en el qual examina 162 relacions d'aparicions de la serp de mar ocorregudes entre 1522 i 1890 i conclou, de les observacions que suporten la crítica, que la bèstia és de 30 a 75 metres de llarg, longitud de la qual el cap ocupa una vint-i-cinquena part, i li penja l'etiqueta llatina de *Megophias megophias*, però no sap ben bé en quina família zoològica incloure-la. Després del llibre d'Oudemans, s'han registrat altres aparicions, i diversos zoòlegs, Gautron, Racovitz, Krempf, etc., s'han decantat per admetre l'existència d'una bèstia encara desconeguda.

Més a prop encara de nosaltres, un oficial de marina retirat, R. T. Gould, publicà en 1930 *The Case for the Sea-serpent* (Philip Allan, ed., Londres), veritable summa de la serp de mar. Segons Gould, la serp de mar no fóra una serp, sinó un altre rèptil per l'estil del plesiosauri. És clar que no coneixem tota la paleontologia, però costa d'admetre que una bèstia del triàsic hagi persistit sense deixar, a través del terciari i del quaternari, cap resta esquelètica. Ben entès, hauria persistit com a tipus, no com a individu. El coll llarg del plesiosauri l'hauria fet pendre per una serp, tenint la resta del cos immersa a l'aigua.

No fóra l'únic cas de supervivència d'animals prehistòrics, com l'estrany *Ceratodus*, mig peix mig salamandra, de les mars d'Austràlia; el *Glyptodon*, estrany tatú descobert fa una dotzena d'anys en un llac dels Andes; l'anomenat *Helladotherium*, del qual s'havien trobat esquelets en excavacions i del qual modernament es descobriren ramats

vista i la descriuen; d'altres segurament callaven per por del ridícul. En vista d'això, aparegueren altres serps de mar a Irlanda, a Suècia, a Alemanya; però cap no aconseguí cridar l'atenció.

La premsa anglesa estava dividida. El *Daily Mail*, per exemple, creia en la serp de mar, i havia d'aguantar les burles del *Daily Herald*, escèptic quant a la qüestió. Un diari tan seriós com el *Times* publicava, el 9 de desembre, un article de tres columnes del ja esmentat Gould, el qual demanava que la bèstia fos protegida de les aficions esportives d'algun caçador o pescador. A darrers d'any, la Scottish Film Productions hi trametia operadors, que aconseguïen fotografiar alguna cosa que es bellugava a la superfície de l'aigua. El film era passat a Glasgow i les publicacions angleses reproduïen una foto on no es veia pas què era allò que es movia. El *Daily Sketch* oferia 20.000 lliures (una misèria) a qui portés el monstre del Ness a l'Olympia de Londres abans del 25 de gener. L'*Illustrated London News* trametia un dibuixant que, segons el testimoniatge de gent que havien vist el monstre, obtenia una quinzena de croquis absolutament diferents un de l'altre... Perquè us feu dels testimonis de visu.

El monstre es vulgaritzava: patrocinava marques de cervesa i de pastes dentífrices, als balls de disfresses abundaven els monstres fets amb motlles de fer caires i a totes les revistes teatrals hi havia un *sketch* on sortia un animalot d'arpillera més o menys inspirat en les reconstruccions d'animals antediluvians. Fins aparegué un joc per a infants titulat *Monster Hunting* (la caçera del monstre) i els cuiners i pastissers dedicaven plats muntats a l'hoste ocasional del llac escocès. Les publicacions humorístiques trobaren en el monstre una mina per a explotar a tort i a dret.

Mentrestant, la gent seriosa seguia discutint i sospesant testimoniatges, i a mesura d'això el monstre s'empetití de tamany i de vegades multiplicava de nombre. S'havia arribat a establir que la serp de mar no era serp ni de mar, però, feta aquesta lleu salvetat, l'expressió és excel·lent per a entendre'ns. Un testimoni va dir que l'animal tenia cap d'hibrid, cosa que no vol dir res si no s'indiquen les dues formes animals originàries. Un estudiant de veterinària el va veure a terra, ajegut sobre unes falgueres. Però l'animal es veu que és tímid, a l'inrevés del que contenen les llegendes horripilants d'altres temps, perquè no s'ha deixat acostar de ningú. A aquest estudiant li va fer l'efecte d'un híbrid de plesiosauri i de foca, i en definitiva, els homes de ciència han resolt que es deu tractar d'un individu o individus de qualsevol de les cinc espècies de focues que Lydekker assenyalà en *British Mammals* com pertanyents a la fauna britànica.

El monstre del llac Ness ha mort, desinflat. Era degut a una epidèmia de fantasia contagiosa, qui sap si amb un focus originari d'excés d'*old scotch whisky*. Ara ens toca esperar-ne una altra aparició. Toudouze, de l'Institut Oceanogràfic francès, assenyalà el triangle comprès entre Islàndia, Noruega i les Azores com un bon terreny per a la cacera científica del monstre. El dia que l'hi trobin ja ens tornaran a avisar.

DR. PANGLOSS

Mirant a fora

Al final, d'acord

André Maurois va donar a París, fa pocs dies, una conferència de caràcter no literari, sinó polític. Fou escoltat amb quietud, però al final fou interpellat per algun oient, cosa a la qual no estava acostumat perquè no s'acostuma a fer en les conferències literàries.

Maurois havia acabat amb aquestes paraules que volen ésser una norma de conducta: «Que cada u escombrí davant de la seva porta i el carrer estarà net.»

—Què volen dir aquestes paraules?—preguntà un estudiant—. Ja estic conforme a escombrar davant de la meua porta. Però si passen uns bruts que empastifin el carrer, també hauré de netejar-ho jo?

Maurois va haver de concedir amablement al seu interpellador que els serveis públics no són inútils del tot.

Teoria i pràctica

Dels quatre milionaris gràcies a la loteria francesa, n'hi ha un, Ribière, del qual no s'ha sentit parlar més. Hom diu que aquest Ribière era secretari de la secció del partit comunista de la seva comarca i, an cop hagut tret la rifa, els dirigents del partit volien obligar-lo a donar a la caixa del partit els cinc milions de francs que li havien tocat.

Però l'home s'havia sentit tot d'una l'ànima burgesa i sense ànims per a la lluita social, acte d'indisciplina que li hauria valgut amenaces dels seus actius camarades. Ribière, prudent, ha preferit viure sota cels més tranquils.

Si es pogués corregir l'atzar, la loteria acabaria amb el comunisme de molts, a França i a tot arreu...

El plebiscit i els caníbals

A propòsit de la publicació, a Londres, de les memòries de lord Riddell, l'ex-primer ministre d'Austràlia, Hughes, ha recordat un episodi de la Conferència de Versalles.

Hughes reclamava per al seu país el mandat sobre la colònia ex-alemanya de Nova Guinea i Wilson l'interrompé:

—Primer, cal procedir a un plebiscit entre la població de Nova Guinea per tal de saber si accepta o no el mandat australià.

Hughes somrigué lleugerament i féu observar al president dels Estats Units:

—Ja sabeu que la gran majoria d'habitants de Nova Guinea són caníbals.

Wilson es quedà una mica parat, i al cap d'una estona preguntà si Austràlia deixaria entrar missioners americans en el país mandatari.

—Es clar que sí—respongué Hughes—, tant més que els indígenes mengen rarament carn de missioner.

Símfoma segur

—Per a conèixer si un parlamentari és honrat—ha dit Marquet, un d'aquests dies que a la Cambra francesa semblava que ben pocs diputats quedaven nets—cal fixar-se en el seu tren de vida, i més encara en el de la seva dona. Fa sis o set anys, a Bordeus, em vaig adonar que les dones de tres dels meus adjunts havien estrenat uns magnífics abric de pells. Això em va alarmar, i vaig fer una enquesta discreta. Alguns dies més tard, els executava públicament. I, no puc fer-hi més, quan veig un col·lega que no té altre ingrés que la indemnitat parlamentària i es dona massa bona vida, malpenso de seguida.

Indulgència

Com cada any, s'ha celebrat a París l'Assemblea francesa de Medicina general. Un dels temes de ponència era: Freqüència i fesomia actuals de la sífilis.

Com sempre que es parla d'aquesta qüestió, diversos metges que prengueren la paraula protestaren de la hipocrisia, segons uns, o l'excessiva pudícia, segons altres, que fa amagar llur mal a molts llètics en perjudici seu més que de ningú altre.

El Dr. Louste, especialista que presidia la reunió i que no es fa gaires il·lusions, va intervenir:

—Fa vint anys, a la Societat de Profilaxi es va declarar que la sífilis no era una malaltia vergonyosa, i que no s'havia d'amagar. Tothom va aplaudir, i aquest extrem es va votar per unanimitat. Aleshores, un professor auxiliar va dir: «Aquí som uns dos-cents cinquanta. Si s'admet que un deu per cent dels humans han tingut sífilis, demano als vint-i-cinc de nosaltres que són sífilítics que al·lin la mà.» Però no va alçar la mà. Per tant, siguem indulgents i no exigim confessions difícils.

A L'EXTREM ORIENT

Ganes de fer guerra

Decididament, no és aquest un moment feliç per a la humanitat. Es veritat que d'ençà que el món és món les alegries van entremesclades de dolors. Però ara, generalment, les alegries s'han fet molt rares i els motius de plany augmenten cada dia. En efecte, sense adonar-nos-en, o adonant-nos-en fins a un cert punt, estem en una continuada amenaça de catàstrofe. Mirem al voltant i veurem apuntar per diverses bandes el perill de la guerra. El veiem de part d'Alemanya; el veiem del cantó del Danu-

i Anglaterra, i ha assegurat que cap diferència no existeix entre l'Imperi del Sol l'ent i aquestes nacions. Hi ha hagut, això sí, divergències, però han estat resoltes o es resoldran pacíficament.

Però llegint entre les ratlles del discurs del ministre de l'Exterior japonès, en el punt on paragona la situació geogràfica del seu país amb la del Regne Unit, trasllua la intenció d'afirmar la necessitat, per part del Japó, d'un armament naval igual al d'Anglaterra o al dels Estats Units.

Certament, el Japó sent la temptació d'arreglar els comptes que la guerra de 1905 deixà oberts encara, malgrat la pau apressada, deguda a la intervenció de Roosevelt (cosí de l'actual president dels Estats Units), amb Rússia. Però el reconeixement del Govern soviètic per part del dels Estats Units, i el fet que des d'aquell moment Rússia amassava forts contingents de tropes cap a la frontera de l'Extrem Orient, organitzava la defensa de Vladivostok i escales tropes al llarg de la frontera russo-manxuriana — Manxúria ofereix 3.000 quilòmetres de frontera amb Rússia, travessada d'un cap a l'altre pel ferrocarril de l'Est xinès, de propietat russa —, deu haver fet reflexionar l'abrandat Araki i tot el govern de Tòquio.

Així i tot, es pot dir que el perill d'una guerra hagi desaparegut?

No volem assumir la no gens fàcil comesa de fer de profetes; només observem que Japó tindria totes les intencions de desencadenar una guerra; malgrat que el seu ambaixador a Roma hagi anat a protestar prop del govern italià per articles publicats en la premsa de l'agent provocador Hearst a Amèrica, articles tramesos per Mussolini afirmant la voluntat i la preparació bèl·liques del seu país.

«Rússia — ha dit Kaganovitx, íntim col·laborador de Stalin, en una conferència donada el 25 de gener a Moscú — s'ha posat al costat de totes les nacions pacífiques, grans i petites. França tendeix a estrènyer amb nosaltres relacions cada vegada més cordials, i el restabliment de les condicions normals amb els Estats Units és un esdeveniment de gran importància. Volem arribar també a una entesa política pacífica amb el Japó, malgrat les provocacions d'aquell país.

Es clar que les dificultats que Japó crea a Rússia, rebutjant de posar-se d'acord sobre el rescat de la xarxa ferroviària que Rússia, ha construït al nord de Xina, acumulant tropes a Manxúria, les seves repentes finasseries envers el govern de Nankin, són per neguitejar Rússia, Estats Units i Anglaterra.

El govern dels Estats Units ha donat ordres perquè siguin intensificades les construccions navals, i al vaixell de guerra anglès *Kent*, ancorat a Singapur, des de fa uns quants dies es celebren uns misteriosos consells d'almiralls.

Només l'esdevenidor podrà dir què ha motivat aquests misteriosos consells, i per això creiem que no resta ara sinó esperar el desencabellament dels esdeveniments.

TIGGIS

The Majorca Sun and The Spanish Times

El més important setmanari anglès que es publica a Espanya. Llegit per tots els anglesos i americans

25 cèntims en tots els quioscos

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1 i Via Laletana, 4 Tel. 15524 - BARCELONA

Galetes BIRBA

Demaneu el paquet darrera creació de UNA Pta.

VIATGES VIAJES CATALONIA

VIATGES VIAJES CATALONIA

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensems al client la fotografia necessària.

Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: també: Viatges individuals a preu fet, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de nocs: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del 70 % que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Italià lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

EL CINEMA

L'ACTUALITAT

Algunes estrenes

L'extraordinària aventura del poble d'Israel no sols ha estat sempre una qüestió apassionant proposada a la meditació dels pensadors, sinó que al mateix temps i en múltiples ocasions ha excitat la imaginació creadora dels poetes, els quals han endevinat en aquesta odissea, que sembla marcada amb el segell d'un fulminant anatema, la presència d'uns factors dramàtics capaços de procurar fàcilment la substància d'un conflicte tràgic de primer ordre. D'ací la

nat a errar sempre en l'expectació del retorn d'Aquell que no va voler conèixer.

Quan va estrenar-se *Fatalitat*, la segona pel·lícula americana de Marlene Dietrich, vàrem asenyalar la pertorbació que l'heroïna de *L'Angel Blau* provocava en l'art vigorós i sincer de Sternberg. Després els fets successius han confirmat cada vegada, amb tots els agreujants, una remarca que

«El palau flotant»

sort del mite del Jueu Errant, assaig de personificar en una figura simbòlica els destins històrics d'una raça tenaç i malaurada.

El cinema, que no sols procedeix per invenció pròpia, sinó també per apropiació successiva dels motius ja en circulació en les arts que el circumden, havia d'interessar-se per un tema com aquest, popular i que ens permet de desplegar els sortilegis d'una visió sumptuosa i espectacular dels temps passats.

Ací tenim avui *El Jueu errant* interpretat per Conrad Veidt, una pel·lícula estrictament comercial, que ha desapropiat — a gràtiant, suposem — l'actualitat palpitant del tema provocada per la política del Tercer Reich, evitant així tot esperit tendenciós, en tots els múltiples sentits que pot tenir aquí el mot tendenciós.

Seria neci negar l'esforç que significa aquest film i la cura amb què ha estat compost, com també ho fóra voler regatejar les excel·lències de la interpretació del gran actor alemany; però, amb tot, la veritat és que el film no aconsegueix interessar. Concebut amb un ritme lent, diríem feixuc, plasmat en una fotografia ingrata, poc inspirat en els motius cabdals que desplega, *El Jueu errant* no és la pel·lícula que esperàvem sobre la figura fascinant de l'home que va escarnir el Crist i que està condemnat

a aventuràvem aleshores tímidament. Esperem que no passarà ara el mateix amb Mamoulian, encara que val a dir que *El cantic dels cànecs* no és pas una pel·lícula per tranquil·litzar-nos en aquest sentit. Mamoulian hi està tan desfigurant, que més val no citar aquí el gran director d'*Estima'm aquesta nit*. Quant a Sudermann, es podrà opinar el que es vulgui de la qualitat del seu art, però no hi hauria dret a fer-li el tort d'atribuir-li una participació en un film així. Altra cosa són els dos films que Clarence Brown ha extret de les obres del popular escriptor alemany! Tenim la pretensió d'estar prou identificats amb els nostres lectors per no insistir més sobre *El cantic dels cànecs*. Ens posaríem de mal humor.

Van Dyke ha reincidit en el film policíac. No és cosa de plàyer-ho. Si *Mans culpables* ens va plaure, *Un assassinat a la terrassa* ens ha anat també molt bé. Certament que no és la lògica rigorosa el fort de films com aquest; però, que voleu fer-hi, està tan ben confeccionat, el moviment hi és tan segur, el ritme tan just... I cap falla en la interpretació.

Vàrem referir-nos en una ocasió a *El palau flotant*. Aquella referència ens evitarà ara d'insistir. Diguem tan sols que *El palau flotant* recorda, per la idiosincràsia del seu *scénario*, *Grand Hotel*. El recorda solament en la forma, és a dir en la preocupació de relligar simultàniament diverses històries que, partint de punts distants, arriben en un moment a interseccionar-se. En l'esperit, els dos films no tenen res de comú, ja que el que ens va plaure en *Grand Hotel* era el sentit realista i malenconiós de la vida que traspuava, i, en canvi, aquí, tots els esdeveniments semblen obeir la consigna d'una providència encarregada de donar un feliç desenllaç a les aventures en curs. Altrament, eliminada aquesta subjecció a l'exigència del *happy end*, ací més impertinent pel caràcter del *scénario*, la pel·lícula està realitzada a la perfecció i presenta un interès sostingut.

JOSEP PALAU

PANORAMA

Les nostres sessions

La nostra propera sessió, que havia de tenir lloc aquest mes que comencem, per causes independents de nosaltres ha hagut d'ésser ajornada pel mes de març. En el seu degut temps, doncs, informarem els nostres lectors de la data exacta, al mateix temps que els parlarem amb l'extensió que es mereix del film *Poder i Glòria* que presentarem en aquesta sessió vinent.

Al Kursaal

En anar al Kursaal a veure el doble programa que ara s'hi projecta, no hem pogut menys de recordar els temps passats d'aquesta sala famosa. Ara s'ha encarregat de la seva direcció el nostre bon amic Màrius Calvet, la intel·ligència i la laboriositat infatigable del qual són a bastament reconegudes perquè tinguem justos motius d'esperar que sota el seu control el Kursaal ha d'entrar en una nova etapa que ens obligarà a freqüentar-lo molt sovint. Actualment s'hi projecta una versió d'*El fill de la parroquia*, produïda per Herbert Brenon, i un interessant documental sobre la pesca de perles en les mars del sud, titulat *Samarang*.

En el pròxim programa que s'estrena dilluns figura la versió sonora d'*Els Nibelungs*, l'obra mestra del gran realitzador Fritz Lang. Tothom tindrà curiositat de reveure un film que ha fet època, renovat avui amb

"El Túnel"

Una mica abans de la guerra, va aparèixer en castellà la novel·la de Bernhard Kellermann que havia d'ésser molt llegida i la transposició cinematogràfica de la qual, en la seva versió francesa, amb Jean Gabin i Madeleine Renaud, s'ha estrenat al Tivoli. És un film excel·lent, molt ben realitzat en tots els seus punts. Les escenes de masses són perfectes i els moments en què l'acció comunica angonya a l'espectador, no tenen res de truculent ni de mal gust.

(Segueix a la pàgina 8.)

El calvari d'una mare que ama i sofreix

mater dolorosa

Un film melodramàtic per excel·lència

STAVISKI

príncep dels estafadors, tingué un digne antecessor en

KREUGER

EL REI DELS LLUMINS

la vida del qual ha inspirat la gran producció

Warner Bros. First National

El rey de los fósforos

Vegeu-la demà al

CAPITOL

i compendreu com són possibles les grans estafades mundials

Dobles a les sales d'estrenes, no

A França, la província i les barriades rebutgen les versions originals dels films. Només accepten les còpies doblades. N'ha parlat Marcel Blitstein des d'una revista especialitzada. Ací, passa el mateix. Coneixem alguns empresaris comarcals i ens han dit que el públic dels seus cinemes només tolera els films doblats. Els empresaris de barriades diuen el mateix. Segons un amic que hi era, en un local de Saragossa van xiular fa poc la versió anglesa de *Fatalitat*. Volien l'espanyola.

senten les doblades a les barriades. Molts directors de locals del centre tanquen les portes als films doblats. Amb Carles Gallart a la direcció del Capitol, podem estar tranquils. Aquest no vol dobles a casa d'ell. No vol ni sentir-ne parlar. Amb Màrius Calvet a la direcció del Fèmina, també estavem segurs. Aquest, malgrat estar anunciada, no va permetre que s'estrenés en el seu local la còpia doblada — horrible, infecta: l'hem vista al cinema Excelsior — de l'atge d'anada. I ens en felicitem. Car

Del film pròxim «Caterina de Rússia»

Ens trobem davant un mal que no té remei. El gros públic ja s'ha acostumat als dobles. Molt bé. Però, qui l'hi ha acostumat? Un moment... Si vos o jo no haguéssim nascut, ningú no ens coneixeria. Si els dobles no haguessin estat inventats, ningú no els coneixeria. Però com que han estat inventats per un personal, molt ric de vocació comercial i molt pobre de sensibilitat artística, el públic ha conegut l'odiós procediment. I s'hi ha acostumat. I l'exigeix. No vol altra cosa. És a dir, que aquests horribles dobles, ultra atemptar contra l'art, traïcionaran els artistes i estafaran els espectadors intel·ligents, han embrutit el gros públic, el qual, si no hagués tastat les veus postisses, s'empassaria perfectament les versions originals.

El disbarat ja està fet. I Déu nos en guard d'un ja està fet. El negoci és el negoci. I el comerç sense escrúpols continuarà donant per la banda a la massa. Continuarà donant carn a la ferra. Continuarà doblant.

No hi ha res a fer. Però almenys, senyors comerciants, escolteu, si us plau, el prec d'aquest pobre espectador que no es pot acostumar als dobles. Accepteu aquesta proposició: versió original en les sales d'estrenes, films doblats en les barriades.

Aquesta temporada, no ens podem pas queixar. La majoria de marques estrenen les versions originals dels seus films, i pre-

aquest film és molt bo. Tant, que René Clair l'ha presentat en una sala especialitzada de París... Ara, Calvet ja no és al Fèmina. Ja veurem com anirà això... Però és al Kursaal. I no hem de témer cap atzagaiada en el cinema de la Rambla de Catalunya.

Quant als altres locals d'estrenes... Com que algun ja ha començat a descarar-se, ens apressem a llançar el crit d'alarma. Després de l'atropellament inqualificable que fou la presentació, al Fantàsia, de la còpia doblada de *Cavalcada*, malgrat els xiulets amb què era acollida pel públic, que es considerava estafat, ara, la mateixa distribuïdora d'aquell film, impenitent, ha reincidit. I ha presentat al Catalunya la versió doblada — i quins dobles! — d'*Així és Broadway*.

Aquesta estrena va constituir un veritable esdeveniment. Tot un número. El públic, en sentir una *girl* que deia: *No me hagas reír, que tengo el labio partido*, s'ho va pendre a broma. I va demanar l'autor! Però acabà indignant-se.

Serà aprofitada aquesta llicó? Potser parlarà els peus a tant desaprensiu. Tant de bo. Perquè, dobles en les sales d'estrenes, no! Som molts, a Barcelona, els que no ens resignem a sentir la veu dels nostres artistes preferits reemplaçada per una de postissa.

SEBASTIÀ GASCH

PROXIMES ESTRENES

PADDY LO MEJOR A FALTA DE UN CHICO
amb Janet Gaynor - Warner Baxter

FOX

EL PODER Y LA GLORIA Spencer Tracy - Colleen Moore
En sessió "MIRADOR"

FOX

LA CIUDAD DE CARTON
amb Catalina Bàrcena

FOX

LA CRUZ Y LA ESPADA
amb JOSÉ MOJICA

FOX

LA LEY DEL TALION
amb Spencer Tracy - Claire Trevor

FOX

5 grans èxits de taquilla a la disposició dels SRS. EMPRESARIS

Passeig de Gràcia, 57. - Telèfon 79681
De les 3 tarda a la 1 matinalda

LES BODES DE FANNY
Dibuix sonor Territone
NOTICIARI FOX SONOR (Notícies d'Espanya)
NOTICIARI FOX SONOR (Internacional)
UN DIA A TOQUIO
Catifa Mágica de Movietone

METROPOL CINEMA

(LLURIA ENTRE MALLORCA I PROVENÇA)

Continua amb extraordinari èxit l'exhibició de la gran superproducció espectacular

L'obra cim de la cinematografia europea

Direcció: Maurice Elvey — Un film B. G. K. — Música: Dr. Hugo Riesenfeld

EL TEATRE

Els còmics en rebel·lió Sobre el teatre amateur

Diumenge passat al migdia, els comedians residents a Catalunya — catalans i castellans — celebraren un míting per tal que llur anguniosa veu d'homes en dissort arribi als poders públics. L'acte, doncs, no tenia cap finalitat artística, sinó purament material: digueren, sense eufemismes, que passen gana i no es veuen amb cor de resignar-s'hi. Abans d'ara sembla que ja han intentat fer sentir llurs plans a les autoritats, però les autoritats se'ls han tret del davant amb bones paraules... el dia que els han rebut.

ventats per uns fantasistes, que sovint, a seguit d'aclaparar uns homes amb totes les desventures, els fan triomfar amb el gaudi de totes les benaurances.

Es per demés que els comedians s'esgar-gamellin per convèncer aquell públic que eis coneix de temps, a través de llur treball d'interpretació dels més diversos personatges, que ells són uns obrers com els d'altres oficis. No els creuran pas. La visió que l'espectador corrent té d'aquest actor o d'aquella actriu perdura enllà de qualsevulla anècdota

Conseller de Treball arrel de no sé quin conflicte obrer, en la qual es deia que si unes fàbriques o tallers eren tancats arbitràriament, amb mires únicament a pertorbacions de l'ordre públic, la Generalitat se n'incautaria i les posaria a mans dels obrers, per tal que les fessin marxar.

I afegia, aquell orador del míting de diumenge passat: «Doncs res més que això és el que pretenem. A Barcelona, a la resta de Catalunya, hi ha un gran nombre de teatres tancats. Doncs, que se'ns facin a mans les claus, i, cooperativament, els farem rullar.»

I jo pregunto: en el cas que, efectivament, la Generalitat aconseguís, sense lesionar cap mena d'interessos, incautar-se d'aquests teatres, a quin gènere o a quins gèneres els dedicarien els comedians residents a Catalunya? La nostra incipient autonomia encara no ha fet sentir els seus efectes damunt el teatre. La majoria — una majoria considerable — dels que figuren en el cens teatral de la nostra terra són, encara, elements del teatre foraster; àdhuc n'hi ha molts que essent fills del país s'han desnaturalitzat per una llarga actuació en llengua castellana. En el mateix míting que comentem va ésser ferida la nostra dignitat de catalans en sentir que tres dels oradors, fills de Catalunya, s'expressaven en castellà, i només un se n'excusà per amor d'ésser-li més fàcil, digué, a causa de l'hàbit adquirint durant els anys que ha actuat en l'idioma de Castella. Cal dir que portant el catalaníssim cognom de Font va traduir-se'l, fa qui sap el temps, pel de Fuentes, segurament que per dissimular la seva pàtria original, com si ésser català fos un estigma.

En aquest cas, doncs, seria moral que Catalunya, que té un teatre el qual, com l'altre i com els de tot el món, passa també la seva crisi, seria moral, repeteixo, que cedís a un teatre foraster uns edificis presos per la Generalitat *manu militari*, exposant-se Déu sap a quines impopularitats i a quins anatemes que potser vindrien, més que d'enlloc, del país al qual beneficiaria en primer terme?

Si s'anés a les incautacions sol·licitades, a cada concessió caldria exigir-ne una de recíproca. Es lògicament humà atendre primer les necessitats pròpies que les alienes. Abans que el teatre espanyol, hi ha el teatre català, a Catalunya: el de vers i el líric. Un cop les necessitats d'aquests fossin cobertes a bastament i amb tots els privilegis, si restaven locals podrien ésser cedits, a precari, a les formacions castellanes. I si encara restessin actors que per no parlar el català o per no voler parlar-lo — hi ha casos — no tinguessin feina, potser fóra hora de pensar en una llei de desincorporació que permetés pagar-los el viatge a Madrid, centre de moviment teatral molt més dens que Barcelona, i on amb una mica de sort es trobarien com el peix a l'aigua.

Fóra, potser, de l'única manera que ens avindriem a la intervenció de la Generalitat en aquest afer de la situació anguniosa dels còmics residents a Catalunya. I, amb mires a la ràpida catalanització de totes les nostres coses, que és una de les necessitats més urgents i més vives del país, fins i tot potser fariem els ulls grossos davant l'alcaldeada propugnada pels actors sota amenaça de no afiluar, en cas advers, en l'estat de rebel·lió proclamada de l'escenari de l'Espanyol estant, deu hores justes abans que deixés de ressonar-hi la nostra llengua després d'haver-hi imperat, bé o malament, una bona quinzena d'anys.

AVELI ARTIS

Des d'aquestes mateixes columnes, la setmana passada, Carles Capdevila ens assenyalava, amb la seva visió desenteranyinada i objectiva, com és d'injustificada i absurda aquesta actitud que d'una manera massa general per no deixar d'ésser profundament alarmadora, hom ha pres a casa nostra, especialment aquests darrers temps, en tractar de la decadència en què es troba el teatre professional, compensada amb escreix — hom diu — per l'esplèndida i exuberant florida del teatre d'aficionats.

Amb un optimisme bon xic pueril, ens ha estat dit: mentre, a Catalunya, puguem

dignes d'agraïment i d'elogi per la seva constància i el seu patriotisme, si algun exemple ens són, només és aquest: el de llur entusiasme i el de llur bona fe. Tota la resta de la seva actuació — salvades raríssimes excepcions —, per a nosaltres, no és res absolutament per a justificar l'optimisme de què ens queixem.

Aquest optimisme seria força més explicable si hom pogués comptar amb un grup més o menys important de companyies amateurs que, en comptes d'actuar a remolc del professionalisme adoptant-ne servilment tots els vicis, totes les tares i tots els defectes,

La presidència del míting de diumenge

Davant d'això, segons un dels oradors del míting que esmentem, els comedians han decidit adoptar una posició franca de revolta, per tal que llurs crits fereixin les oïdes que, a jui seu, tenen l'obligació d'escoltar-los.

N'hi hagué un altre que encara digué més: que l'ensenyament del que calia fer per a aconseguir que fossin atesos o, almenys, escoltats llurs clams, l'havien tret de les darreres gestes de la F.A.I.

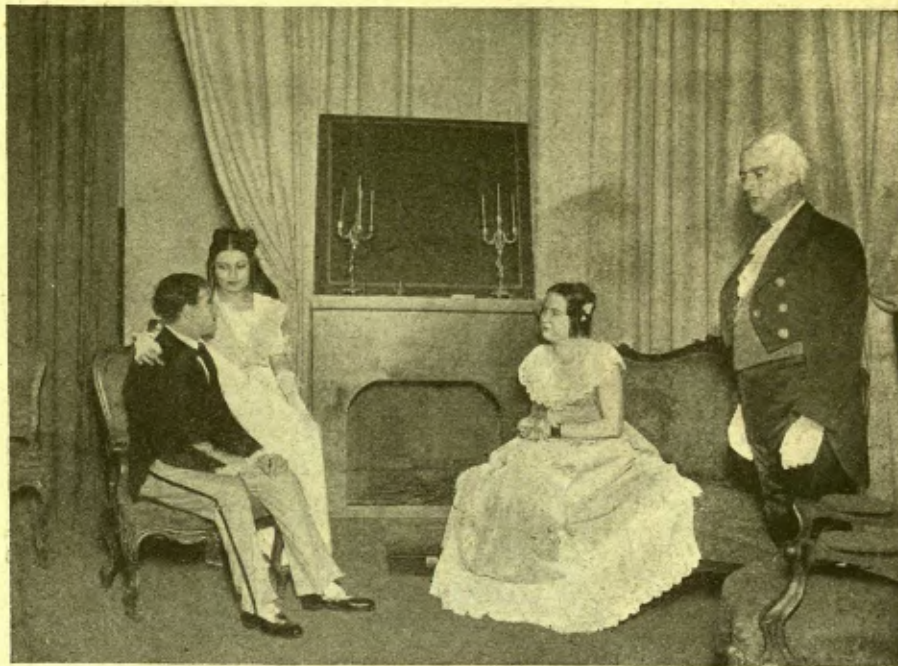
Vaig assistir al míting i he de dir que, ultra la profunda pena que em produí per la situació anguniosa que hi fou exposada amb tota la cruïra, encara me'n produí una altra el fet de constatar que el problema plantejat no arribà a interessar, d'una manera franca i oberta, l'auditori, llevat d'aquell sector compost d'elements que en són directament afectats.

I no pas per falta de mitjans d'expressió, puix que cal reconèixer que tots els oradors que hi intervingueren van fer-ho amb una vivacitat de paraula i de gest, i una emoció incontinguda, suficients per a fer vibrar i commoure qualsevulla auditori defensant una tesi que no hagués estat tan ingrata com la que debatien. Però, dissortadament per als comedians en pla de revolta, el seu plet no és d'aquells que de bell antuvi es donen per guanyats. I és que el teatre només interessa al públic en allò que té de teatre; és a dir, com a món de ficció i de farsa, la gent que es mou en el qual no té res a veure amb l'altra, perquè és una gent amb unes passions i uns problemes i uns temperaments in-

de caràcter personal. Si no fos així, s'haurien pogut forjar, al volt dels grans artistes (i fins de les mediocritats, si tractéssim dels del cinema), tota una sèrie de llegendes que han sobreviscut el seu propi record artístic? No és per ventura axiomàtic entre els de l'ofici que les obres dramàtiques els protagonistes de les quals són gent de teatre — actors o actrius, sobretot — estan condemnades al fracàs, a causa que la vida particular dels comedians no ha interessat mai el públic? El públic, doncs, només accepta el teatre amb la cortina alçada. El que passi de cortina enllà, un cop sigui tirada, no li fa ni fred ni calor.

Ara bé: el problema, que, com he dit, no interessà els que anaren al míting per pura curiositat o, si voleu, per mera afició al teatre, interessarà el Consell de la Generalitat? Ignoro, a l'hora que escric aquestes ratlles, el resultat de la visita que els organitzadors de l'acte havien de fer dilluns al senyor Companys per tal de lliurar-li les conclusions redactades, suposo d'acord amb els suggeriments fets pels oradors. Sigui quin sigui aquest resultat, i el desitjo tan favorable com ells mateixos puguin abellir-lo, no crec que sigui balder fer-hi un comentari per la relació que la solució del conflicte pugui tenir amb les necessitats del teatre estrictament català, que és l'únic que de moment ens preocupa.

Segons digué un dels oradors, els comedians s'adrecen a la Generalitat de Catalunya en virtut d'una nota feta pública pel

El Sr. Espanyol, la Srta. Gertrudis Millàs, la Sra. Amanda Llebot i el Sr. Serra en «Un Caprici», de Musset, representat pel Lyceum Club

comptar amb aquest entusiasta i proliferant teatre amateur, no cal que ens amoinem pas massa si el professional s'arrossega miserablement i no pot arribar a aconseguir una vida pròpia i desembarassada. El teatre català queda ací salvaguardat per aquests estols que el defensen i el glorifiquen.

Això, en veritat, com diu Capdevila, és excessiu. No hem de repetir les seves paraules, però n'hi podem afegir algunes pel nostre compte. El pitjor que ens podia passar és el que ara ens està succeint: l'aficionat substituint el professional exactament en allò que el professional ja ens donava, però amb la minva de qualitat que comporta la seva inferioritat de condicions.

Per a nosaltres, que hem aplaudit i hem encoratjat més d'una vegada aquestes actuacions amateurs, llur mèrit principal resideix en el valor de reserva que ens representen com a planter de futurs comedians. Elles són, efectivament, i avui més que mai, un motiu ben estimable de reconfort per a tots aquells que lamenten la trista vida que mena l'escena professional, reconfort per tal com elles són una bona garantia pel que en pot arribar a sortir el dia que faci falta.

Però elles actuen en un ambient, treballen per a un públic, encaminen tota la seva funció en un sentit determinat. Tot plegat més aviat limitat, més aviat encongit, més aviat primari i desorientat. La reserva que aquelles companyies ens puguin representar ha d'ésser condicionada per un absolut capgirament que hauríem d'exercir en la més gran part dels elements que en poguéssim treure, des del seu repertori d'obres a la seva col·lecció de gestos i maneres, des de la seva concepció del teatre fins al seu sistema de maquillar-se. Els hauríem de fer veure moltes coses amb les quals no han somiat mai; els hauríem de fer llegir molt; els hauríem de dir que en la literatura teatral hi ha alguna cosa més que les figures del Nasci i la Teresona; que al món — dins els nostres imaginaris subjectes mateix — hi ha mil altres coses que les que ells es pensen; que tota llur ideologia dramàtica, bastida a base de l'esperar i la colometa, del llop i l'ovella, les garses, els corbs i altres animalies, ara — o sigui llavors, quan haguéssim de necessitar aquells actors i aquelles actrius — és hora ja que sigui arconada; que millor que tots els models que admiren i pretenen imitar, és l'estudi aprofundit de les obres que s'interpreten; els hauríem de posar en contacte amb idees i pensaments que, avui, ni tan sols imaginem. En resum, els hauríem de llevar tot el que porten d'adquirir i, després de deixar-ne només la matèria primera, educar-los de cap i de nou.

I és que aquestes companyies d'aficionats que tenim a la nostra terra i que són ben

encarrilessin la seva actuació en un sentit més lliure, més desenganyat i, sobretot, més ample d'horitzons; que no ho anessin a aprendre tot de les professionals, sinó que fossin per a elles un estímul i una lliçó de comprensió, de flexibilitat i d'ambició artística.

Perquè, fet i fet, en treurem ben poca cosa de poder pensar que, un determinat dissabte a la nit o diumenge a la tarda, dalt els infinits escenaris amateurs de Catalunya hi ha una colla de místics, un exercit de ferrers de tall i una quantitat incommensurable de manelics, desfogament i gaudi d'un nombre proporcionat de sub-Borrassos i de sub-Davis que gesticulen, ploren, gemegen, bramen, bruelen i espeternegen a la bona de Déu, sense cap orientació seriosa, amb una presentació miserable, feta d'arreplecs, sense lluc, gust ni control.

Aquella funció d'orientadores, de seleccionadores, de recercadores i introductores de novetats l'exercici de la qual en altres països constitueix el principal objectiu de la majoria de les agrupacions amateurs, a les de casa nostra és ben cert que, globalment, no se'ls pot pas demanar. El gruix social damunt el qual es sostenen és tan minso que seria, quasi, una impertinència; és per això que van al darrer del professionalisme més arrossat i insubstantial i per això és que no ens sabem fer gaires il·lusions sobre llur influència en la vida del nostre teatre, tan present com futura.

Aquestes il·lusions, si en fos cas, ens les podríem fer amb l'actuació, si fos més continuada i més àmplia, d'aquestes agrupacions de fortuna que, com la de Lyceum Club que suara féu la seva presentació a la Sala Studium — i algunes altres, poques, més —, ocupen el lloc que han d'ocupar les companyies amateurs, fora del qual llur funció és totalment ociosa i impertinent.

Aquestes companyies són les que poden fer progressar un teatre, esbandir la seva atmosfera, renovar-lo i fertilitzar-lo. Elles poden córrer mil riscos que les professionals no corran mai. Elles són les que poden donar a conèixer nous autors; ens poden posar en contacte amb noves obres; poden ressuscitar-ne d'altres injustament oblidades; poden cridar l'atenció damunt de valors ignorats o negligits; poden, en fi, ésser l'esperó que mogui el professional a no arquilar-se i a adonar-se de moltes coses amb referència a les quals estigui excessivament distret.

Tot això, és clar, a condició que aquest professional existeixi, perquè sense ell tot plegat no passaria d'ésser un senzill passatemps d'aficionats, sense cap repercussió ni altra eficàcia que el de la diversió dels comedians i llurs familiars i amics.

JOAN CORTES

DEMA
ESTRENA AL
FANTASIO

◆

BERLIN. ROMA
VIENA. PARIS
MADRID
VALENCIA

se han rendido ante la
joya cinematográfica

VUELAN MIS
CANCIONES

◆

Patrocinada per l'Agrupació de
Periodistes Cinematogràfics

◆ **Amb veritable expectació s'està projectant tots els dies tarda i nit al**

TEATRE GOYA

Por un solo DESLIZ

Un drama poderoso y
auténtico con un fondo
de humano verismo

DIANE SYLVA
LYMAN WILLIAMS

◆

La més gran producció filmada fins ara,
que sens dubte constitueix l'èxit internacional de la temporada. Dialogada en espanyol. Un drama poderós, humà, cruel i pel seu realisme una lliçó a la humanitat

◆

NOTA.— No es permetrà l'entrada a menors de 16 anys.

Kursaal

continua l'èxit del film realitzat per
WARD WING
a les illes de Malàsia

SAMARANG

amb belles escenes submarines.
Lluites entre habitants del
mar grans i petits

Distribuit pels Artistes Associats

EN PREPARACIÓ

DOUGLAS FAIRBANKS Jr.
ELISABETH BERGNER EN

CATALINA DE
RUSIA

producció d'Alexander KORDA,
realitzador de "La vida privada
de Enrique VIII"

Un film editat per London Films
i distribuït pels Artistes Associats, que honora el cinema parlat

Demà nit **COLISEUM** Estrena

PALACIO
FIOTANTE

Tot un món clos dins d'un casc d'acer, amb les seves alegries, ambicions i tristors. Quelcom excepcional que voldreu veure més d'un cop.

Interpretat per 10 famosos artistes.

Director: **Lothar Mendes** ■ Es un film **Paramount**

LE LLETRE

AL CONFERENCIA CLUB

Maurice Bedel parla de l'amor

Voltaire? La Fontaine? Tant se val. Tots dos eren ben francesos i Bedel ha après de cor la lliçó d'aquests dos mestres. És clar que no té les pretensions filosòfiques del maliciós Arouet ni tampoc el do poètic formidable del creador de les faules i dels contes grivois, però Bedel sap, com ells, somriure de tot i posar un comentari ple d'una ironia ni massa coent ni massa esmussada als espectacles del món i dels homes.

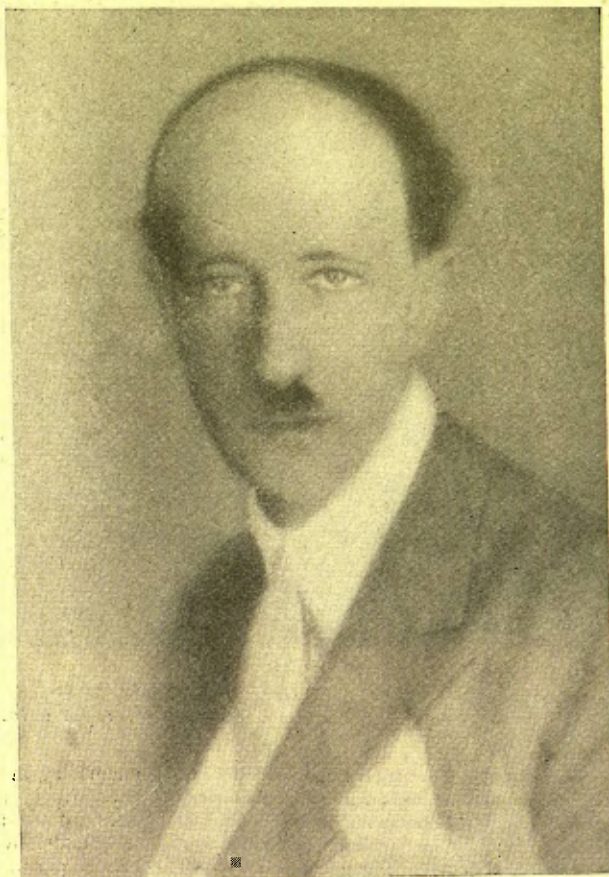
Després de trescar per les pistes escandinaves, de recórrer les planes estones o d'anar acompanyar M. Grenadier i Philippine a la terra del Duce i cercar per Istanbul Zulfú i la dona moderna de Turquia, aquest espiritual Maurice Bedel ha caigut a Barcelona, i damunt de l'estrada del Ritz ha explicat a l'auditori del Conferència Club l'estat en què havia trobat el concepte romàntic de l'amor en els seus viatges per l'Europa moderna. Ah, quins magnífics conferenciants, aquests francesos! Com saben amansir amb una dicció perfecta i una mímica discretíssima la gràcia relativa del que us contem!

En aquest viatge d'inspecció a través de l'Europa, a la recerca de les supervivències romàntiques de l'amor, aquest guia documentat i divertit, que ens recorda a cada moment que dos dels seus llibres, i no pas els pitjors, són *Une enquête sur l'amour* i *L'amour camarade*, ens duu de bones a primeres cap a Noruega i ens submergeix, de cop, en el *Jérôme 60° latitude Nord*, i en la seva atmosfera de prometatges inacabables i originals, d'esports de neu practicats en parella i de petons de cinc o sis quilòmetres de durada. Malgrat el fred, l'amor es conserva a un grau exemplar, en aquelles latituds, segons sembla, i no és pas menor el seu abrandament en les noves repúbliques bàltiques, admirables per molts aspectes.

Baixa cap a Alemanya. El tercer Reich predica a la joventut que sigui dura, i la joventut sembla posar un gran entusiasme a adquirir aquesta dura ideal i a pensar en la guerra que li han de fer els francesos. Això no priva, però, que un núvol reconfortador de fum de tabac, de cervesa, de *lieder* i de música wagneriana, en totes les brasseries alemanyes, com en els salons completament *ersatz*, tot imitació, dels professors de les Universitats, aquestes joventuts enduredes s'enterneixin i es tornen idíl·liques i afectuoses. La lluna, Schumann, els llacs romàntics i els cabells de les Gretchen conserven també tot llur efecte.

Llisesquem per Viena, enyorosa d'un passat brillant i orgullós del seu títol pretèrit de segon París, i entrem a Itàlia uns moments. No gaire estona, però. *Philippine* va ofendre mortalment Mussolini i Bedel té interdicció l'estada al país del feixisme. Per cert que aquest mateix signore Mussolini que un dia es vanava de matar l'amor a dins d'Itàlia, uns anys més tard es resignava a limitar la seva glòria pòstuma a un monument en un jardí públic i que davant de la seva efígie en marbre o bronze es donés les mans, amb els ulls en blanc, alguna parella d'enamorats. Ja som a Hongria, on d'ençà del tractat del Trianon ni els mitjans ni les noies no tenen temps de pensar en l'amor, perquè han d'odiàr els autors de la degradació del prestigi hongarès. Aquesta afirmació d'un jove i ardent patriota hongarès era desmentida a cada passa pels fets. L'amor hi conservava, a despit de les ferides de l'amor propi nacional, tot el seu prestigi tradicional. A Budapest, la ciutat de les piscines, una noia ultramoderna, que tot nedant esquitxava el nas de M. Bedel, afirmava que l'amor és una *blague*. La mateixa nedadora tenia, al vespre, una escena sentimental en to major, amb llàgrimes i

tot. I a Txecoslovàquia passa una cosa per l'estil, suprimint la molèstia pel tractat del Trianon, i a Iugoslàvia el mateix, i a Romania els *tzigans* fan patir totes les angoixes amoroses als joves apassionats amb llurs melodies patètiques i les mateixes parelles que van d'excursió, folrats de cuïro, damunt d'una motocicleta, beuen després en el mateix vas i damunt un punt coincident, per mor del bescanvi dels pensaments, i ofereixen els mateixos símptomes coneguts de l'amor romàntic dels herois de Lamartine.

Maurice Bedel

I ara ja som a Turquia. L'autor de *Zulfú* té interès a fer-nos endevinar amb uns quants detalls la transformació profunda de la vida turca, sota el Ghazi Mustafà Kemal. L'occidentalització és la passió que absorbeix actualment les joventuts turques. Vestits europeus, instal·lacions mecàniques occidentals, mobles de tub miquelat, dones que exerceixen carreres liberals i oficis propis d'homes. Aduch, com a França, les dones manegen el revòlver i desapareixen contra llurs rivals. L'amor? No tenen temps de pensar-hi, perquè han de consagrar llur vida a la República. En el fons, ben mirat, són tan romàntiques com llurs àvies, que tancades en els harems havien dedicat llur passió secreta a un cavaller ideal, vist amb prou feines una vegada.

Hem voltat mitja Europa amb Bedel, i pertot arreu ens ha ensenyat vestigis reveladors de la supervivència romàntica de l'amor. Ja pot amagar-se amb la capa de la camaraderia o esquivar-se en els esports o amb les noves condicions socials creades per la llibertat cada dia més gran de les dones. L'amor segueix conservant aquelles característiques romàntiques.

Bedel ha oblidat, però, de dur-nos a Rússia. Fóra interessant que ens digués, si hi va, què hi ha trobat. I més quan la seva darrera novel·la *La Nouvelle Arcadie*, publicada a la *Revue des Deux Mondes* i a punt de sortir en llibre, ens descriu les reaccions d'una noia russa 100 per 100 comunista en ésser trasplantada a França, i pinta, de la manera divertidíssima que sap emprar l'autor de *Molinoff Indre-et-Loire*, els còmics dilettants intel·lectuals del comunisme, del tipus André Gide, dels quals no deixem de tenir algun curiós i inofensiu exemplar a casa nostra.

RAFAEL TASIS i MARCA

VARIETATS

Un inèdit de Dickens

La mort, per accident, de sir Henry Dickens, el darrer fill del gran escriptor, allibera el British Museum del compromís de conservar una caixa segellada amb manuscrits i cartes del novel·lista. Aquesta caixa s'havia d'obrir en 1920, però sir H. Dickens obtingué que no ho fos fins a la seva mort.

Segons sembla, les cartes contenen revelacions sobre els medis literaris del temps de Dickens i reflexions sobre diversos problemes socials i morals.

Però el que interessa més, si no l'opinió pública, l'opinió literària, és una *Vida de Jesucrist*, no gaire extensa, però, segons persones que la llegiren en temps de l'autor, és una veritable obra mestra. Es diu que un editor americà no ha vacil·lat a traslladar-se a Anglaterra per tal de gestionar prop dels hereus l'adquisició de l'obra, capaç, diuen, d'arribar a un tiratge d'un milió d'exemplars.

Ganes de perdre temps i diners

En tiratge limitat, publicat per les edicions dels *Cahiers Libres*, ha aparegut un llibre d'Eugène Jolas, titulat *Mots-Déluge*, al qual pertany aquest fragment:

«Nous ne voulons plus être européridragras. Nous ne sommes plus dans la valérida des crichabos mélulus. Nous avons un raltabro et une critalatarde. Tous les malabrillemademes s'infugitiassent dans les cròles où les frilâstres les assanarilent. Ils les riletoramément avec des pilradros. Pauvriloches, que toutinez-vous encore? Vous n'avez plus les malotrilègues que vous prilameniez une fois. Toute la ratraforte s'est atrarouillée, mais les trilaros sont toujours dans la méribisère. Alatrils! La raquemale billolele le fillafirme. Une décadansade atusionune les rostabèques attalès.

«Quistalores!

«Mais les altarunes ne raltophent pas la rilleralletaine. Il y a encore le réspasdele. C'est donc ça qui emmiche les pesanodros. Dans les larvaroumes ont détenit les interlacs. Est-ce si prululu? Personne n'a jamais saurillotté les asphaltalègues des rédimages.

«Y est bouboua.

«Rroûme.»

L'hem reproduit textualment perquè no sabent en quin idioma està escrit, no podem traduir-lo. I brindem el fragment a l'amic J. V. Foix i als seus amics.

Concurs biogràfic

Enguany s'escau el segon centenari del naixement del famós cirurgià i anatómic Antoni de Gimbernà, nat a Cambrils el 14 d'abril de 1734 i mort a Madrid el 17 de novembre de 1816.

La Societat de Cirurgia de Barcelona, en commemoració d'aquesta data, ha convocat un concurs per a premiar amb 1.500 pessetes la millor biografia de Gimbernà, sobre el qual a penes deu existir gran cosa més que algun article d'enciclopèdia i l'obreta escrita per F. Llagostera en ocasió d'ésser col·locat el retrat de Gimbernà a la Galeria de Catalans il·lustres.

El concurs-homenatge obert per la Societat de Cirurgia comprèn altres quatre premis de la mateixa quantia de l'anterior per a diversos treballs històrics sobre cirurgians i cirurgia de les terres de llengua catalana, i un altre premi de 2.000 pessetes ofert per l'Ajuntament de Barcelona, destinat a la història del Reial Col·legi de Cirurgia de Barcelona, fundat en 1760 per Pere Virgili, i en el qual Gimbernà ocupà la càtedra d'anatomia.

El millor assortit de llibres francesos el trobareu a la

Librairie LOUIS BERGÉ

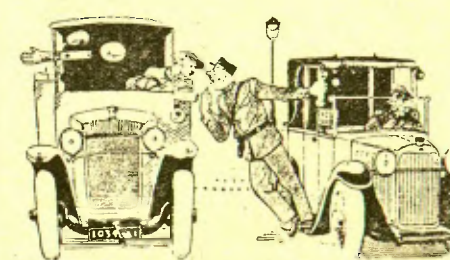
Rambla del Centre, 19
Telèfon 23118

i la més completa varietat de revistes estrangeres al

Kiosque Français
Rambla Estudis, 7

Exit en a mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

—Fa una hora que xiulo. Que no enteneu el francès, potser?

(Le Journal Amusant, París)

UN CENTENARI AVANÇAT

Giacomo Leopardi

Per iniciativa del grup literari *Gli Illusi* ha començat, aquests dies, un cicle de conferències sobre Giacomo Leopardi, celebrades a la famosa villa *La Ginestra*, situada en un poble de Nàpols, on el poeta del dolor passà el darrer temps de la seva vida i on escriví una de les seves immortals poesies, dedicada a l'*Odorata ginestra, contenuta dei deserti*.

Demés de les conferències, la primera de les quals ha estat donada per Arturo Fari-nelli —prou conegut per les seves notables

O patria mia, vedo le mura e gli archi e le colonne e i simulacri e l'erme torri degli avi nostri, ma la gloria non vedo...

* * *

Giacomo Leopardi, nascut d'una família aristocràtica, era fill del comte Monaldo, un dels «enyors» de Recanati i volia destinar el poeta —donada la seva deformitat física, ja que Leopardi era geperut— a la carrera eclesiàstica. Però Giacomo no en sentia cap vocació. Ben al contrari! Ja de jove s'adonà que no podia viure en el resclosit espai de Recanati, del *nativo borgo selvaggio*, i començà la seva vida de peregrinacions a través de les grans ciutats d'Itàlia, contra la voluntat del seu pare, que, suspent-li tota assignació mensual, l'obligà a viure molt miserablement. En les seves cartes confessa Giacomo als més íntims amics les angoixes i els treballs per procurar-se mitjans de viure. A Roma sol·licità en va una petita plaça, demanà un petit subsidi a un amic de la família i s'avorri terriblement donant lliçons a deixebles incapaces d'entendre'l. Mentre quasi totes les cartes al seu pare són pidolaires, en les que escriví als altres ha conservat la seva altívica enigm de la misèria, i així diu a un amic:

«No em doblegaré mai a ningú del món, i la meua vida serà un continu menyspreu dels menyspreus i escarnis dels escarnis, i en un moment terrible el cantor de Silvia i d'Aspàsia escriu en una altra carta: «Sóc aquí, escarnit, vil·lariat, tractat a puntades de peu per tot hom, passant tota la vida en una cambra, de manera que si hi penso em fa horripilar. I encara m'aveso a riure i hi reixo. I ningú no triomfarà de mi fins que podrà sortir als camps i divertir-se fent voliar les meves cendres per l'aire.» I dels d'aquella habitació pobríssima escriví aquells famosos versos a Silvia:

D'in su i veroni del paterno ostello porgea gli orecchi al suon della tua voce, ed alla man veloce che percorrea la faticosa tela.

Che pensieri soavi, che speranze, che cori, o Silvia mia! Quale allor ci appariva la vita umana e il fato!

Tu pria che l'erbe inaridisse il verno, da chiuso morbo combattuta e vinta, perivi, o tenerella...

* * *

Nosaltres, que estimem intensament aquest grandíssim poeta, que des de l'edat de joves n'hem estudiat les obres i potser comprés llur alt contingut i l'esperit amb què foren concebudes, creiem quasi impossible que es pugui escriure sobre ell en un article de diari, amb l'espai necessàriament limitat en determinats confins. De totes maneres hem volgut donar una pallida idea, més de la dolorosa vida del poeta immortal, que no pas de les seves obres, l'examen de les quals caldria fer en volums i no en articles.

Cap home com ell no ha desitjat tan evidentment d'ésser estimat, i cap home no ha estat tan odiat i calumniat. Tret d'algun rar i fidel amic, cap cor no palpità per ell, i menys encara cap de femella. Les seves amants foren creació del seu pensament, que potser en el deliri febril el creia reals.

Aduch després de la seva mort es vessà sobre d'ell l'odi humà, i li fou negada sepultura cristiana, rebutjant el clergat d'acollir el taüt en l'església del poble de Fourigrotta, on morí el 14 de juny de 1837, als trenta-nou anys. Li fou açada una tomba en marbre gris, a la plaça de l'església, davant mateix de la porta. Aquest sepulcre, visitat sovint per intel·lectuals i admiradors pòstums del que fou menyspreat en vida, avui és un monument racional.

I per a major contradicció, les poesies i les proses de Leopardi són, encara que acuradament garbellades, estudiades no sols en escoles catòliques, sinó en els mateixos seminaris italians.

La Itàlia que pensa —encara que no pugui exterioritzar tot el que pensa—, celebrant solemnement el centèsim aniversari de la mort de Giacomo Leopardi —de la glòria del qual els parents que tant el feren patir es mostraren més orgullosos que ningú—, prova al món que aduach a través de les més increïbles vicissituds no hi ha res que l'honorí tant com la puixant força de l'intel·lecte.

ATHOS NOVELLIS

Solament per 15 dies

podeu visitar la secció de

Grans ocasions en

Llibres Francesos de

Tècnica i Art

Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

Telèfons 12456 i 11147

Si voleu menjar la bullabessa com a Marsella

Restaurant Bell Temps

QUINTANA, 7
SERVEI A DOMICILI

TELÈFON 12617
SALONETS ESPECIALS

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Tele: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BOMBADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions

Joaquim Mir

Generalment, els països meridionals són els que més creuen en els homenatges. Però els fan més de gust davant un protagonista de carn i ossos.

Representar un acte d'aquests dedicat a un record, a una època, ja ho comprenem; ja; però hi manca la persona de debò, en la qual condensar totes les mirades entusiàstiques i dedicar-li el soroll dels aplaudiments. Així, en el rovell de l'ou de la celebració del

lositat artística és doble. L'exposició té la consistència d'un criteri definit absolutament que fa saltar tots els dubtes. Agradarà o no, però el cert és que el jove pintor ha fet una passa extraordinària. L'obra, en general, és més insidiosa. Arreu s'hi observa un gust en la profundització, sovint absent fins ara.

L'Ecuyère, per exemple, és l'aportació a la gestació del quadre d'un sentiment força rigid del color i de la composició. La Toilette és un comentari més inclinat a la seva primitiva manera, però amb la presència d'a-

Per un Laboratori de Publicitat

Al Dr. E. Mira

Fa més d'un any que ja llançarem des d'aquestes columnes la idea de crear un laboratori psicotècnic de publicitat on es generés una publicitat adequada a la peculiar psicologia del nostre país, on s'explorés la psique del nostre públic i que com a fruit d'aquesta exploració es sentessin els principis bàsics sobre els quals s'haguessin de sustentar les campanyes publicitàries.

Cal tenir en compte els valors afectius i reaccionals que no són pas producte d'un estimul idèntic en els països nòrdics o els meridionals.

Es per això que es fa sentir la conveniència de determinar les peculiaritats de la nostra psicologia especial.

Un cartell alemany, el nostre públic el rebutja, el troba pesat, feixuc, mancat d'optimisme. Si allí un cartell que despertí per vague reflex una associació bèlica pot moure sentiments afectius agradables, aquí seria totalment contraproduent i fins grotesc.

Les investigacions psicològiques serioses i fetes amb els mètodes de què disposa aquesta ciència en l'actualitat, ens assenyalarien unes noves orientacions que per les seves lleis d'afinitat reportarien una eficàcia i resultat pràctic.

Per alguns professionals de la publicitat, pretendre investigar en la psique humana equival a esmerçar inútilment temps i diners. Per alguns psicòlegs gelosos de les seves troballes, com el cardenal Mercier, «és entendre molt malament la dignitat de la ciència servir-la amb preocupacions poc desinteressades»; altres de més condescendents, com Ramón y Cajal, admeten que s'ha de cultivar la ciència per ella mateixa sense considerar «pel moment» les seves possibilitats d'aplicació.

Nosaltres creiem molt humà que en tant que els psicòlegs sondegen desinteressadament les profunditats de la psique extraient-ne el ric mineral explotable, els elements situats en el terreny pràctic poleixin aquell mineral, li donin forma útil i aplicació pràctica.

Vivim un temps en què el lirisme és un luxe i la realitat és amarga. El progrés és un monstre insaciable que sempre demana més, i la civilització imposa nous costums, crea noves necessitats.

Coses ahir considerades banals, avui han esdevingut primera necessitat.

Avui poques persones s'atreveixen a proclamar el dentífic article de luxe sense enorgir-se.

I això s'ha aconseguit gràcies a la publicitat que ha impulsat els costums intervinents.

Els tècnics de publicitat, com els pedagogs, els juriconsults, els demagogs, els comerciants, els metges o els bisbes, han d'actuar a l'unison de les investigacions psicològiques per tal d'utilitzar-les en les seves realitzacions pràctiques.

I això no és un sacrilegi, sinó el compliment de la missió rítmica que marca el diapasó del nostre segle.

La psicologia, d'ençà de Wundt que a mitjans del segle passat l'erigí en ciència autònoma experimental, està realitzant un treball d'investigació de les seves possibilitats, l'aplicació de les quals obre grans horitzons a totes les activitats de relació.

I la publicitat és l'activitat de relació per excel·lència.

Es per això que considerem que es fa necessària la creació d'un laboratori psicotècnic d'investigacions publicitàries, on s'emprin els mètodes experimentals de Munsterberg, de Bechterew, d'Ebbinghaus, de Pahlmann, de Tischer, fins i tot s'assagin alguns subtilitats del psicoanalista vienes i de tants altres psicotecnòlegs que ens poden donar normes o suggerències per a la retenció de la memòria, l'associació afectiva, la motivació d'actitud volitiva, etc.

Un laboratori posseint aparells d'assaig com el taquistoscop, per a comprovar la força perceptiva i retentiva d'un nom, d'una marca, el cronoscopi de Hipp connectat elèctricament amb el receptor de sons de Roemer i amb un aparell excitant dels sentits perceptius, podrien oferir-nos moltes dades en el referent a les suggerències i associacions.

El «llibre sense fi», que constituïria un gran element de comprovació de la possible eficàcia de l'anunci de premsa o revista segons el lloc de la seva col·locació, dibuix o caràcter.

I amb aparells ja coneguts i altres que la pràctica requieria, es constituïria un laboratori psico-publicitari que en ell mateix, en la seva utilitat, rendiria els mitjans de sosteniment.

Seccions complementàries d'aquest laboratori serien la biblioteca d'obres publicitàries nacionals i estrangeres, l'arxiu i museu de peces i articles publicitaris, una secció de relació i d'intercanvi que el tingués en contacte constant amb institucions similars estrangeres, una secció de traductors on es transcrivissin a la nostra parla les publicacions interessants.

També una secció d'estadística i dades de mercats de què tant faltat està el nostre país, que impulsés el desenvolupament d'aquest aspecte fonamental de tota indústria, servís les dades possibles a les persones interessades, i servis de base inicial en els projectes de campanyes que aquell laboratori elaborés.

No dubtem de les possibilitats de constituir aviat aquest Laboratori Psicotècnic de Publicitat que podria funcionar sota el patronatge de la Generalitat de Catalunya i ampliar la comesa de l'Institut Psicotècnic avui d'Orientació Professional, tant més que ja hi funciona amb tanta vitalitat el Seminari de Publicitat.

P. CATALA I PIC

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu

JAUME I, 11
Telèfon 11655

La matinada amb Manolo

Aquest dissabte, Manolo ha baixat de Caldes, i, com sempre que ve a Barcelona, ha format al seu voltant colles àvides de les seves dites, des d'aquests artistes joves que han sopat amb ell al Tùnel, la taverna del carrer Gignàs, fins als quants amics que a la matinada, en un cafè de davant del Liceu, hem ajudat l'escultor a esperar l'hora de la sortida de l'autòmnibus que ha de tornar-lo a casa.

Durant hores i hores, Manolo parla de

barallar-se amb els toros. No són toreros de cartell, ni toreros de València. Per a mi, el torero és un atleta i no té res d'efeminat. Ni tampoc és apolèptic, tal com són els toreros de Zuloaga. Aquesta famosa Espanya de Zuloaga és mentida com també aquella altra de Verhaeren i de Regoyos. Aquests no l'han compresa mai.

Manolo té una debilitat aguda per la pell bruna dels gitanos, i posat en aquest terreny té tela llarga. Parla de torejadors i de la *beauté* de l'espectacle taurí.

—Què hi fa que es matin cavalls i que hi hagi altres coses desagradables? El que cal mirar és si l'espectacle, en conjunt, té *beauté*. I si la té, ja poden morir els cavalls que es vulgui. Una vegada un francès amic meu que vingué a Espanya, em va dir que el més emocionant de les *corridas* era la desfílada de la quadrella. Romansos! La desfílada fa bonic perquè darrera d'aquells homes vestits de colors hi veus com apunta l'ala de la mort. Al francès aquell vaig dir-li: «Jo em vestiré de torero i ja poden anar tocant pasdobles: a veure si l'emociones...»

De les corrides, passem al *cante jondo*. Manolo estima els cantadors i en la seva discoteca té els més coneguts especialistes. Li agraden el guitarrista Borrull i el Niño de Marchena.

—Fa molt de temps que no he sentit cantadors. Un dia baixaré i m'acompanyareu a un lloc d'aquests on es canta. Ara, això sí: res de punyalades i de cementiris. Buscarem un flamenc de convalescent...

Ha obert la porta del cafè el primer venedor dels diaris del matí i llença el seu crit d'albada, com el del gall, pel damunt de les taules desertes. Manolo li compra els diaris, paga amb una pesseta, i, amb el canvi a les mans, orda el venedor, però aquest ja pregonava en plena Rambla:

—Li anava a donar vint cèntims més —diu Manolo—. Tinc la feblesa del proletari. M'agrada que tothom vagi tip; cal alimentar bé els de baix. Que vagin tips, però que no molestin. Així que es moguin, garrotada!

Això, mena la conversa cap als viaranyes polítics. Manolo ha votat a Caldes i ha votat l'Esquerra.

—Per cert, que quan sortia de votar vaig trobar un veí que li diuen Malacara i que era candidat. Jo, per polidesa, vaig dir-li: «Us acabo de votar.» L'home, portant-me al seu hort, va fer-me collir, vulgues o no, una dotzena de bròquils. Ves per on he resultat un enxufista de la política!

Manolo vota l'Esquerra perquè sent l'horror del capellà. No hi pot fer més.

—No és que vulgui perseguir els capellans, però tampoc vull que ells em perseguixin. Que no s'hi fiquin amb mi. Per això és necessari eixalar-los una mica. A mi va casar-me un *maire* francès, amb la banda i tot el cerimonial. Sóc un laic de cap a peus, un laic de coll-de-dama.

Un dels oients, diu a Manolo si és veritat que li concediran aviat la Legió d'Honor.

—Sí, segons m'han dit. Una vegada ja vaig refusar-la. Figureu-vos que vaig veure en l'enterrament de Deodat de Séverac, com posaven la Legió d'Honor damunt del *cerueil*. Allò no em va agradar. Però ara és diferent i penso acceptar-la. Per a viatjar, la Legió és una gran cosa, sobretot quan s'és vell i es té una cama espatllada. Portes la Legió, i el *chef* d'estació així que et veu corre de seguida a baixar-te les maletes del tren...

I Manolo continua parlant, inlassablement, de tot i de tothom. Parla de la seva joventut passada en la «trinxera» barcelonina, dels seus amics catalans i de les noves amistats franceses, de la seva pròxima exposició, de tot...

Mentrestant, a fora el cafè, el cel de la Rambla va aclarint-se. S'acosta l'hora en què Manolo haurà d'enfornar-se en aquell autòmnibus de Caldes que li fa tant d'horror, perquè de vegades hi pugen pàgines que li posen els castells d'ous i d'aviram damunt de les cuixes...

ANDREU A. ARTIS

Joaquim Mir — Canyelles (Col. Rius i Rius)

cinquantenari de la Sala Parés, calia fer recaure el do de la representació en algú ben tangible, i la tria ha recaigut en Joaquim Mir.

Ben mirat, no podia ésser altre. Mir participa més que ningú de l'ahir i de l'avui. Als nostres ulls joves, Mir és un geni que ha assolit un cim amb assentiment unànime. Als ulls que no són tan joves, és tot un gloriósissim representant.

Sobre la seva personalitat ha caigut la responsabilitat d'ésser-ho tot en aquests moments. La pintura, la seva generació. Mir ho encaixa enormement bé. És una persona que omple el seu paper a les mil meravelles i davant aquest tot deu postrar-se en col·lectiu homenatge tota l'admiració dels que, en cada camp respectiu, fem els possibles d'engrandir la nostra terra pels camins espirituals.

Joaquim Mir, símbol, cèsar de la pintura catalana triomfant, revolucionari de l'impressionisme a casa nostra, cíclop de la nostra tensió artística, és des de Can Parés l'ícon que Catalunya aixeca en l'instant en què una data cronològica ens mou a haver de depositar el sentiment de l'admiració en un personatge cèlebre, personatge que ultra el seu mèrit ha dut trossos del paisatge i pintura vernacles a la interioritat de les grans col·leccions universals.

Mir no està gastat. La seva obra destilla la força llegendària que l'ha encimbellat. La seva retina és, com sempre, susceptible de tota violència pictòrica, de tot intent de sobrepujar-ho tot.

Quan hagi passat la quinzena de l'homenatge i la Sala Parés torni a admetre la diversa pintura de l'autor divers, Mir seguirà homenatjat, involucrat al record perenne dels esperits cultivats catalans.

El gest del gran vilanoví ha estat tothora el de l'home convençut, que del pintar n'ha fet una empírica religió adoptada o bé acaçada per tots els matisos, àdhuc per la pura heterodoxia.

Ara assisteix a l'acte públic de la seva coronació. Per aquest fet hem d'acabar l'article aquí. Sense parlar objectivament del seu art, sense establir comparances del trajecte que ha recorregut. Seriem gairebé ditàmbics en la crítica, i no obstant creiem que és molt millor àdhuc prescindir dels elogis i només glossar la seva personalitat de la millor manera que sabem fer-ho.

E. Grau-Sala

Es essencialment diferent el Grau-Sala actual de les Galeries Syra amb el Grau-Sala que havíem vist fins ara? Evidentment. El pintor de blaus i roses mai no havia portat a cap un esforç tan visible i tan reeixit.

Si volguéssim fer l'intransigent, diríem que fins ara era un artista que solament posava en commoció a estones i en casos determinats. De Grau-Sala surava l'argument de la gràcia congènita per damunt de molts altres valors que l'excessiva prodigació d'aquesta velava considerablement. La vista s'aturava allí. Generalment, no podia passar endavant. Això, després, fredament, conduïa a haver de pensar que vindria un moment que s'enruraria. Perquè s'ha de convenir que la pintura necessita alguna cosa més. Grau-Sala, ara, ha viatjat, s'ha fixat en moltes coses. Ha estudiat i el resultat és visible. Si en matèria és el mateix, en ampul-

gents fins ara inèdits en ell. Hi flota una delicadesa que no s'obté, com abans, en volum, sinó en parcialitats.

De fet, Grau-Sala està molt encarrilat. Hem de deixar que tothom hi digui la seva i tothom es llença a conjetures. La impressió global, sense cap mena de dubte, serà que ha entrat en la valorització de la manera més personal i definida possible.

Grau-Sala — «Toilette»

Enumerant les teles, fent un càlcul de pes en el que es refereix a valor, la balança s'inclina favorablement. Els temes de flors són completíssims. Els que representen natural són ponderats, fets amb visió realista i molt objectius. En els de composició, Grau-Sala es supera francament per la desitjada unió dels complements de la seva personalitat que havien anat una mica a la bona de Déu.

Factor principal d'aquest canvi tan saludable és haver deixat el nerviosisme que afectava moltes obres.

El seu món és un món desplaçat que va desaparèixer amb els últims versos de Bécquer. Practicar aquest velat panegíric al cultiu dissimulat del bacil de Koch, requereix tancar-se d'ulls a les coses que succeeixen avui dia.

Grau-Sala, si eventualment jugués una temporada a rugby o boxés, es sentiria més assentat el sistema nerviós i allunyaria indefinidament la propensió artística al desmai físic i per extensió a l'espiritual. Potser ho aconseguirà (i potser per altres mètodes). En el moment que Grau-Sala ho efectui, podrà dir que ha agafat el cel amb les dents.

El triomf aconseguit amb l'exposició que ara celebra ens fa creure més que mai en la qualitat assolida en edat adolescent, que per raó natural ha de veure's progressivament superada fins arribar a aquesta meta fixada.

ENRIC F. GUAL

ESMENA

En el número passat, per un lapsus que som els primers a lamentar, aparegué el nom del cartellista Morell escrit Monell.

Si es usted persona refinada que escoge detenidamente entre los productos que adopta para su aseo personal, adquiera en cualquier comercio de perfumería la Crema Afeitador Blancafor (en tubo estafio), y cuando la haya ensayado verá por propia experiencia que es absurdo gastar o tirar dinero comprando marcas extranjeras que se hacen pagar caras, cuando Blancafor es mejor, sí, señor, mucho mejor que todas ellas, por el hecho de estar elaboradas con las aguas termales de la Garriga, maravillosas para la conservación del cutis de la juventud. Y los efectos de esas aguas no se pueden obtener con dinero ni con recursos químicos, pues son privilegios de la Naturaleza que están fuera del alcance de la ciencia y de los laboratorios. Es un ensayo que le dará gran satisfacción y le ahorrará dinero; ¿quién lo lo hace?

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu

JAUME I, 11
Telèfon 11655

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

raspalls per a tots els usos

articles de neteja—objectes per a presents

rambla catalunya, 40

PANORAMA

(Ve de la pàgina 4)

El nou film de René Clair

Llegim que als estudis Pathé-Natan de Joinville, René Clair està preparant el seu pròxim film, *Le dernier milliardaire*. Fidel al seu mètode, Clair controla els assaigs microfònics dels actors, vigila els decorats les maquetes dels quals són obra de Lucien Aguetant, etc.

La vedette masculina d'aquest film serà Max Dearly. En el repartiment figuren també Jim Gerald i Raymond Cordy. La vedette femenina serà Renée Saint-Cyr.

René Clair, abandonant aquesta vegada el marc de París i dels seus ravalers, ens transportarà a un petit principat imaginari, on veurem descabellar-se importants esdeveniments polítics que tenen certs punts de contacte amb l'actualitat.

El triomf dels humits

La supressió de la prohibició ha tingut la seva influència en el món del cinema americà. Quan en un film calia un barman que sacseges un shaker, no costava res de trobar-lo. A totes les llistes d'extres de les cases es trobava una llarga llista de noms i només calia triar. No fa gaire, se n'han necessitat sis i només dos acudiren: els altres havien trobat feina del seu ofici.

Igualment ha calgut canviar escenes de certs films on apareixia un *speakeasy*, amb la seva porta amb reixeta, davant la qual calia parlar abans d'èsser admès. Avui dia, que es pot beure alcohol públicament, una escena així ja no tenia cap raó d'ésser.

Cinema suís

Fins ara, el cinema sonor suís era tributari d'Alemanya, però d'ençà que alguns cineastes han hagut d'anar-se'n del Tercer Reich, sembla que es vol convertir Zuric en centre de producció cinematogràfica.

La Praesens Film, que ja era coneguda per alguns documentals, amplia els seus tallers, i ja ha produït una cinta en patuès suís-alemany, adaptació de la comèdia *Wie d'warst wirt* (No totes les veritats es poden dir), de l'autor suís August Corrodi.

El cinema a les colònies

A. J. W. Harloff, que havia format part del Consell de les Índies, ha publicat al *Monde nouveau* un article sobre el perill del cinema en terres asiàtiques. Ja en 1928, sir Hesketh Bell, en un llibre, denunciava «els efectes deploables del cinema per al prestigi europeu». La mena de films que es projecten davant els ulls d'ametlla de les poblacions grogues, són per a refermar-los la convicció que als països blancs només hi ha bandits i prostitutes.

«El mal del cinema —ha dit Louis L'loy, comentant aquest estat de coses, a *L'Ere nouvelle*— és que ha nascut en el període més sorollós del règim capitalista, del qual ha agafat tots els vicis, mentre que el teatre, que en el seu principi era un espectacle religiós i moral, després una diversió de les classes instruídes, procedeix d'una tradició més noble no oblidada del tot.»

Harloff proposa que cada govern colonial assumeixi el monopoli dels films per als indígenes, i en fabriqui d'adequats. Procediment onerós, i impracticable en les grans ciutats on la nombrosa població blanca voldria repertori europeu o americà. I prohibir l'accés dels indígenes al cinema no és possible, ni materialment ni moralment.

De totes maneres, segons el *Daily Mail*, s'ha creat una organització per a distribuir per tot l'Imperi Britànic els films parlants produïts a Anglaterra, organisme que serà controlat pel ministeri de les Colònies i que té per objecte atenuar, si no anular, els efectes desastrosos dels films europeus i americans sobre les poblacions de color.

MUSICA I RADIO

LA CRISI DE LA VIDA MUSICAL

La reorganització del Liceu

«En el teatre, com en tot, la llei de l'oferta i de la demanda es fa sentir d'una manera indubtable.» Aquesta frase capital que hem trobat en el bell estudi de Carles Capdevila sobre el teatre català al costat del nostre propi estudi sobre les relacions entre la música i l'economia en MIRADOR de la setmana passada, resumeix el nostre criteri sobre l'organització de la vida musical. Que la demanda de música no ha disminuït pas en aquests temps ni ací ni a fora d'ací, creiem haver-ho demostrat a bastament en el nostre primer article sobre la crisi de la vida musical. Del que es tracta ara és d'examinar el costat de l'oferta, d'estudiar les lleis a les quals està sotmesa i a les quals, a la seva vegada, sotmet les formes de l'organització musical.

Abans, però, restem un moment encara en el camp de l'economia. Quines són les qualitats necessàries avui dia a les cases comercials, als magatzems, als industrials per a poder sostenir la lluita aferrissada de la competència? Són, alhora, la bona qualitat de la mercaderia, un preu a l'abast de tot-hom i una àmplia base que compti amb les masses: heus ací com poder obtenir un èxit segur. Car les masses, com diguérem un dia en parlar de la ràdio, amb la divulgació de totes les comoditats de la nostra civilització, comencen a tenir guanyat el sentit de la perfecció. Els articles que abans eren considerats com un luxe assequible només a determinades classes, avui els poden obtenir a preus irrisoris.

Es aquest un fet de la situació actual que ningú no pot discutir. Com ningú no pot deixar de reconèixer que cap entitat artística no pot existir ni mantenir-se si no compta amb les masses i si no els dona alhora una «mercaderia» de qualitat perfecta i a un preu a llur abast.

La ignorància d'aquestes lleis fonamentals és la causa de la deploable situació en què es troba el Liceu, la temporada darrera del qual ha deixat un regust ben amarg a la boca. No volem parlar simplement d'un fracàs artístic i econòmic. No, de cap de les maneres. L'enutjós del cas és precisament aquesta desigualtat de les representacions que oscilla entre la perfecció i la mediocritat. En els nostres dies, una institució semblant no pot existir si els espectadors no tenen la seguretat absoluta que sempre que vagin al teatre els serà servida una representació de primer ordre. I si ací es vol sincerament arribar a això, és indispensable una reorganització radical del Liceu, si realment es vol acabar d'una vegada amb aquest estat d'agonia que va en camí de convertir-se en crònic. El cos d'actors, variable a cada moment, deu ésser transformat en un conjunt regular, i sobretot el director d'orquestra i el postor en escena han d'ésser escollits entre persones enèrgiques i a l'alçada de la seva missió, responsables d'un *standard* permanent de perfecció. No ens estendrem avui sobre aquesta qüestió, car ha d'anar precedida d'una nova organització del públic de la nostra òpera, representatiu i únic en totes les terres d'Espanya.

Actualment, el Liceu està separat del públic. La seva organització data d'un temps en què un sector limitat de la societat, que es deia i de fet n'era el seu representant, podia tenir «la seva» òpera. Les experiències dels darrers temps han demostrat que la situació ha canviat molt. Un dia o altre el Liceu i l'Estat hauran de decidir si l'òpera de Barcelona ha de romandre en un estat de fallida permanent, de fallida artística i econòmica, o bé si han d'obrir de bat a bat les portes del teatre al poble català, donant així a aquesta ciutat mundial l'òpera

que es mereix i creant alhora un centre cultural i oficial de la música espanyola.

Per arribar a aquesta organització del públic, se'ns ofereixen diverses possibilitats. La primera necessitat és la de reduir radicalment els actuals preus, excessivament alts. De no voler anar al cinquè pis, no hi ha cap ciutadà de condicions modestes que tingui avui dia la possibilitat d'anar sovint a l'òpera. L'èxit de les representacions de tarda a preus reduïts confirma el que diem. Per compensar aquesta reducció dels preus cal atreure forçosament un major nombre d'espectadors. Això no podrà aconseguir-se solament amb la venda lliure d'entrades. Cal crear, a més a més, quadros permanents amb els quals pugui comptar-se. Per això hi ha dues possibilitats: d'una banda pot donar-se regularment a totes les entitats existents (ateneus populars, associacions

El mestre Knappertsbusch, del Liceu, vist per Maria Freser

d'estudiants, cooperatives, sindicats, escoles, orfeons, etc.) un cert nombre d'entrades que les dites entitats s'encarregarien de distribuir a baix preu entre els seus socis. La segona consisteix en la fundació d'una Associació popular del Liceu, que podria organitzar-se a l'estil de les altres dues associacions musicals de les quals hem assenyalat darrerament l'èxit artístic i l'estabilitat econòmica. Una quota mensual pot proporcionar als socis diverses representacions i cada entrada addicional que prenguessin per als individus de llur família, gaudiria encara d'un preu més reduït. Aquesta organització s'hauria d'estendre a tot Catalunya; autors i combinacions amb els ferrocarrils, les despeses dels quals podrien anar compreses en les quotes, permetrien a tot català d'assistir regularment a «la seva» òpera.

Totes aquestes suggerències, a les quals podríem afegir encara moltes d'altres, no són pas senzilles fantasies, sinó el resultat d'una sèrie d'experiències que hem pogut realitzar a través de la nostra carrera musical. Si semblants temptatives no han pogut encara pendre peu a casa nostra no és per altra cosa que per manca d'organització. Tenim a Catalunya institucions com l'Associació Obrera de Concerts que representen un principi d'organització del gros públic, i ens trobem en el cas paradoxal de veure que mentre aquest públic organitzat va a la recerca de representacions d'un valor positiu, les representacions del Liceu es veuen mancades de públic. L'acoblament d'aquestes dues institucions representaria l'inici feliç d'aquesta organització del públic que demanem i que serà l'única sortida possible a l'actual situació del Liceu. Però, repetim-ho: aquesta organització exigeix, de l'altre costat, una perfecció absoluta en la representació artística, no inferior a la dels millors teatres del món. Sols aquesta «assistència» popular podrà garantir al Liceu un nombre segur de representacions amb les quals podrà comptar en el seu pressupost. Serà només aleshores quan el Liceu podrà recollir els fruits del seu zel artístic i quan l'esforç de l'estudi d'una nova obra podrà ésser utilitzat en un major nombre de representacions i quan, finalment, es podrà treure dels èxits tot el partit possible.

Aquests diversos punts de vista que hem cregut oportú exposar i a llançar a la discussió basten per avui. No trigarem gaire a completar-los amb un estudi crític sobre la pedagogia musical i amb un altre sobre la situació social i artística de la ràdio.

Otto MAYER

El laïcisme des de l'antena

Un comunicat de l'administració francesa a l'emissora Radio Paris, que des de darrers de l'any passat va ésser inclosa a la xarxa radiofònica francesa, ha impedit la radiació dels sermons dominicals que el reverend Lhande donava des de l'esmentada emissora, i això ha produït, no una polèmica entre la premsa professional del país, sinó una repulsa gairebé general.

Hi ha unanimitat a apreciar la neutralitat de les emissions de ràdio davant de la qüestió confessional, molt més si les emissions són controlades per l'Estat, laïc en aquest cas; però, pel que es veu, no es té d'aquesta posició una idea prou precisa. Les emissions religioses, o bé són fetes en un sentit de proselitisme, o bé es limiten a retransmetre actes de culte de les respectives confessions. Això últim, però, i precisament quan la retransmissió és feta des de temples, no ha estat mai ben vist, principalment per l'Església catòlica, i els bisbes no acostumen a prodigar les corresponents autoritzacions. Al nostre país, per exemple, són limitades a determinades retransmissions periòdiques des d'alguns temples i santuaris, i precisament d'aquells en els quals el poble s'associa al culte d'una manera activa amb els seus cants. Per contra, els actes de culte complets i els destinats a la propagació de l'ideal religiós i concretament, els sermons, han estat en ben poques ocasions retransmesos. A les emissions d'ací, fins no fa gaire es podien escoltar encara determinats comentaris dominicals a base de l'Evangeli i algunes retransmissions de prediques quaresmals.

Les emissions estrangeres donen retransmissions de tots els aspectes, i així trobem Luxemburg (1,304 mts.) que ofereix uns excel·lents programes de música religiosa, Daventry (1,500 mts.) dona interessants converses a base, generalment, d'un fragment evangèlic, i el grup d'emissores del nord d'Itàlia arriba a donar fins una retransmissió completa de tota la missa.

Concretant-nos ara al cas de l'emissora parisenca, ens trobem amb una manifestació clàssica d'anticlericalisme del tipus del segle passat, personificat en la persona d'Ernest Lafont, veritable autor de l'ordre pel seu càrrec a la Cambra. Sembla que pertany al neo-socialisme de Marquet-Renaudel, i per tant practicant d'un oportunisme espectacular ben manifest. El resulta, com sempre en aquests casos, ha estat completament contrari als fins perseguïts. A les poques sessions, el P. Lhande s'ha traslladat a Estraburg, emissora perfectament audible al nord de França i fins al nostre país, que gaudeix de certes «excepcions» en l'aplicació de l'Estatut de la radiodifusió francesa, i ha continuat allí les seves prediques, segurament amb molts més oients, ja que als habituals que tenia des de l'emissora parisenca s'hi hauran afegit els moguts per l'interès que ha despertat aquest enrenou.

D'altra part, les protestes han estat ben significatives i fins i tot de personalitats de prestigi. El general Castelnau, president de la Federació nacional de catòlics, va llançar les primeres protestes. El mariscal Liautey, en una conferència que ha presidit a Nancy, ha tractat d'iniqua aquesta mesura dels poders públics. A tot això cal afegir les reclamacions dels alsacians, la inquietud que entre molts ha causat la temença que el govern es decidís a estendre aquestes mesures a Estraburg i les observacions de l'alt clergat francès, que, tot i el laïcisme, té una certa acollida per la solvència intel·lectual de molts dels seus components.

No hi ha dubte que aquest problema es pot trasplantar ací amb molta facilitat, tot i que les nostres emissions, amb un excés de prudència, sembla que l'hagin previst suprimint-lo. Com tota la radiació d'idees, el micròfon, si té d'ésser neutral, no vol dir que sigui intolerant. Si els radioistes s'han vist turmentats per repetides i persistents campanyes electorals, en les quals la política descendeix per sota del bon gust i costa al poder públic reduir l'acció de la ràdio, no s'ha de negar la radiació a les religioses amb els límits que l'Estat sempre ha posat, ja que la religió és encara un element concret de la vida del poble i ha de cercar els mitjans per a arribar-hi. El contrari vol dir intolerància i, el que és pitjor, comporta de seguida la reacció que acompanya la persecució sense raó. Sempre s'ha blasmat la

idea d'una emissió en la qual es vegi la intenció de qui la dirigeix o de l'Estat que l'organitza. Sense voler negar una influència que l'ànima, preferim més el sistema d'Holanda, Bèlgica o d'alguns països nòrdics, d'una completa neutralitat i llibertat d'emissió, que permet d'utilitzar el micròfon a totes les confessions religioses, a tots els idearis polítics, a tothom que vulgui defensar noblement un ideal. Aquesta situació és millor que no una emissió dirigida tal com s'escau als països de règim antidemocràtic, en els quals la ràdio, com element el millor avui dia de difusió, està sota el control del govern, que no deixa emetre sinó coses grates a ell mateix, com és el cas de les emissores alemanyes. — J. G.

Bibliografia musical

Manuel Borgunyó: La música, el cant i l'escola (Orientacions).—(Llibreria Bastinos).

«La música ha de penetrar a l'escola per la porta gran i ha d'ocupar en l'educació moral de l'infant el lloc d'honor que li correspon», heus ací el punt de partida i alhora la conclusió del bell volum de Manuel Borgunyó, pedagog català ben conegut pels èxits que ha obtingut en l'educació musical de l'infant.

La publicació present és el fruit de tota una vida fecunda passada en observacions, en experiències, en reflexions sobre les matèries indicades en el títol de l'obra. El propi autor, ben modestament, designa aquest recull de breus estudis i d'articles, com «orientacions». Efectivament, heus ací la paraula justa que el caracteritza. És una visió sumària, i per això necessàriament incompleta, del nivell internacional de la pedagogia musical, alhora que un recull de les idees i de les experiències pràctiques de Borgunyó. En aquestes és on resideix sobretot el valor del llibre, en aquesta multitud de visions interessants i ben meditades sobre el sentit musical, l'estil, el cant i la pedagogia. En cada frase del llibre ens acarem amb una forta personalitat que no s'accontenta amb els judicis convencionals, sinó que s'ha arribat a formar una visió completament personal de la matèria. En efecte: no trobaríem potser cap pàgina que no pogués ésser discutida (i tenim la intenció de fer-ho algun dia amb molta satisfacció). Adhuc confessarem que al costat de molts passatges d'aquest vell llibre hi ha també un gran nombre de punts amb els quals no podem estar pas completament d'acord. Però no és això el que interessa. Allò que dona al llibre de Manuel Borgunyó una importància de tota actualitat és precisament el fet de provocar la discussió, estimular a estudiar i meditar seriosament les qüestions de pedagogia musical, tan negligides fins ara a Catalunya. El llibre de Borgunyó constitueix una base excel·lent i ha d'ésser llegit per tots els interessats en aquesta matèria. — O. M.

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 *** Telèfon 14186

URQUINAONA

TELEFONOS 25627-24513

DEMA ESTRENA

La novel·la d'una moderna
MAGDALENA

L'acció abasta des del terratrèmol de San Francisco (1906) fins avui

DIRIGIT PER
WILLIAM A. WELLMANN

NOTA: La premsa francesa ha fet els màxims elogis d'aquest film que a França es diu: «FRISCO JENNY».

Fèmina

AVUI ESTRENA

d'un programa veritablement selecte

La mundana
WARNER BROS. FIRST NATIONAL

i el gran actor anglès

GEORGE ARLISS

Se necessita
un rival

PRODUCCIONS:

Warner Bros. First National

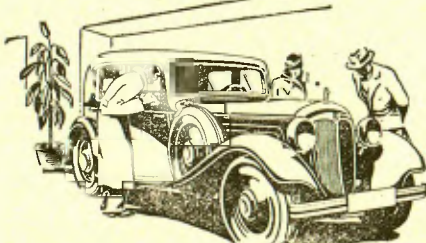
COLISEUM

Segona setmana de

Un film d'art
d'un director artista

Avui, i demà a la
tarda, darrers dies

AUTOMÒBILS
HORCH-AUDI WANDERER
PRODUCTES DE L'AUTO UNION A. G.-ALEMANIA

Agents: AUTOMÓVILES, S. A.

CORSEGA, 302-304 (entre Rambla Catalunya i Passeig de Gràcia)